

VYSOKÁ ŠKOLA EKONOMICKÁ V PRAZE
FAKULTA MEZINÁRODNÍCH VZTAHŮ

Obor: Mezinárodní obchod

**Česko – saúdskoarabská obchodní spolupráce
s přihlédnutím ke kulturním odlišnostem**

Bakalářská práce

Autor: Michaela Kozminská

Vedoucí práce: Ing. Františka Müllerová

Prohlášení

Prohlašuji, že jsem bakalářskou práci na téma „Česko-saúdskoarabská obchodní spolupráce s přihlédnutím ke kulturním odlišnostem“ vypracovala samostatně a označila v ní všechny použité citace z pramenů. Veškerou použitou literaturu a ostatní podkladové materiály uvádím v seznamu zdrojů.

V Praze dne.....

.....

Michaela Kozminská

Poděkování:

Ráda bych tímto poděkovala především Ing. Františce Müllerové za její odborné vedení, vstřícný přístup a připomínky při psaní této bakalářské práce. Rovněž bych chtěla poděkovat zástupci společnosti Gared s.r.o., jenž mi byl ochotný poskytnout cenné informace nejenom o firmě, ale také o průběhu obchodního jednání se Saúdskou Arábií.

Seznam zkratek

CIA	Central Intelligence Agency
ČR	Česká republika
EU	Evropská Unie
GCC	Gulf Cooperation Council Rada pro spolupráci arabských zemí v Perském Zálivu
HDP	Hrubý domácí produkt
IBRD	International Bank for Reconstruction and Development Mezinárodní banka pro obnovu a rozvoj
IDV	Individualism Index Míra individualismu
IMF	International Monetary Fund Mezinárodní měnový fond
LAS	Liga arabských států
LTO	Long Term Orientation Dlouhodobá orientace
MZV ČR	Ministerstvo zahraničních věcí České republiky
MAS	Masculinity Maskulinita
OPEC	Organization of the Petroleum Exporting Countries Organizace zemí vyvážející ropu
OSN	Organizace spojených národů
PDI	Power Distance Index Vzdálenost moci
SA	Saúdská Arábie
SAE	Spojené Arabské Emiráty
SAK	Saúdskoarabské království
SAMA	Saudi Arabian Monetary Agency
SAMIRAD	Saudi Arabia Market Information Resource
SITC	Standard International Trade Classification
UAI	Uncertainty Avoidance Index Vztah k nejistotě

UNCTAD	United Nations Conference on Trade and Development Konference OSN o obchodu a rozvoji
UNESCO	United Nations Educational, Scientific and Cultural Organization Organizace pro výchovu, vědu a kulturu
UNIDO	United Nations Industrial Development Organization Organizace OSN pro průmyslový rozvoj
USD	Americký dolar
WHO	World Health Organization Světová zdravotnická organizace
WTO	World Trade Organization Světová obchodní organizace

Obsah

Úvod	1
1 Základní údaje o Saúdské Arábii.....	3
1.1 Geografické údaje.....	3
1.2 Populace	5
1.3 Historie Saúdskoarabského království.....	6
1.4 Politicko-právní systém	8
1.5 Členství SAK v mezinárodních organizacích.....	9
2 Charakteristika ekonomické situace v Saúdskoarabském království	11
2.1 Charakteristika hlavních makroekonomických ukazatelů	12
2.2 Analýza jednotlivých sektorů	14
2.2.1 Zemědělství	15
2.2.2 Průmysl.....	16
2.2.3 Služby	16
2.3 Zahraniční obchod Saúdské Arábie	17
3 Obchodní spolupráce České republiky a Saúdské Arábie.....	22
3.1 Vývoj vzájemných vztahů mezi Českou republikou a Saúdskou Arábií.....	22
3.2 Bilance vzájemného obchodu	25
3.2.1 Analýza vývozu České republiky do Saúdské Arábie.....	25
3.2.2 Analýza vývozu Saúdské Arábie do České republiky.....	30
3.3 České subjekty působící na saúdskoarabském trhu	34
3.3.1 Představení konkrétní společnosti vyvážející produkty na saúdskoarabský trh.....	36
4 Kulturní odlišnosti mezi Českou republikou a Saúdskou Arábií	38
4.1 Analýza Saúdské Arábie dle dimenzí Geerta Hofstedeho	39
4.1.1 Vzdálenost moci (POWER DISTANCE, PDI)	40
4.1.2 Individualismus vs. kolektivismus (Individualism, IDV)	40
4.1.3 Maskulinita vs. feminita (Masculinity, MAS).....	41

4.1.4 Vztah k nejistotě (Uncertainty avoidance, UAI)	41
4.1.5 Dlouhodobá vs. krátkodobá orientace (Long term orientation, LTO).....	42
4.1.6 Požitkářství vs. zdrženlivost	42
4.2 Kulturní specifika Saúdské Arábie	43
4.2.1 Náboženství	44
4.2.2 Způsob života	45
4.2.3 Postavení žen v arabské společnosti	47
4.2.4 Vliv kulturních odlišností na obchodní jednání.....	47
Závěr	50
Seznam literatury a zdrojů	53
Seznam grafů	60
Seznam obrázků	61
Seznam tabulek	62
Seznam příloh	63
Přílohy	64

Úvod

Země plná kontrastů, kolébka islámu a království, které se pyšní obrovskými zásobami ropy. Tyto základní charakteristiky napadnou každého z nás ve spojení se zemí, která je v dnešní době považována za největšího hráče v oblasti ropného bohatství. Jedná se o zemi, rozkládající se na většině Arabského poloostrova, tedy Saúdskou Arábii. Země, jež se dokázala v průběhu několika desetiletí transformovat z nevyvinutého, zemědělsky orientovaného státu, patří dnes mezi nejbohatší země světa. Toto prvenství si vydobyla především díky obrovským zásobám ropy, které se podílejí na rozhodující většině zahraničního obchodu země.

Charakteristickým znakem saúdskoarabské společnosti je kromě ropy rovněž islám, který se vyskytuje ve všech sférách životů tamějších obyvatel a zasahuje do dění v zemi. Od vnímání tohoto náboženství se odvíjí celá saúdskoarabská kultura, která je velmi pestrá a zahrnuje spoustu zajímavých tradic a zvyků. Všechna tato fakta, tedy pochopení významu ropy pro Saúdskoarabské království a porozumění tamější kultuře, se stala důvodem výběru právě této země.

Již v průběhu mého studia na vysoké škole jsem měla možnost absolvovat předmět, který byl zaměřen na obchodní jednání a diplomatický protokol. Jednou z mnoha částí byla i část věnující se arabskému způsobu života, který mě zaujal natolik, abych se mu věnovala v této práci. Dalším aspektem k výběru tohoto tématu se stala skutečnost, že se chci blíže seznámit s průběhem obchodní spolupráce Saúdské Arábie s Českou republikou.

Tématem této bakalářské práce je „Česko-saúdskoarabská obchodní spolupráce s přihlédnutím ke kulturním odlišnostem“. Celou práci jsem se snažila koncipovat tak, aby poskytla ucelený obraz o životě v Saúdské Arábii, o jejích hodnotách a kultuře a rovněž o obchodní spolupráci se zahraničními partnery, která je mimo jiné řadou těchto kulturních odlišností ovlivněna. Hlavním cílem mé práce je zanalyzovat vzájemnou obchodní spolupráci mezi Českou republikou a Saúdskou Arábií a to na základě posouzení nejenom současných tendencí, ale rovněž vývoje v minulosti. Jsou si oba obchodní partneři navzájem významnými obchodními partnery nebo je jejich spolupráce založena čistě na nepravdivosti? Do jaké míry ovlivňují kulturní odlišnosti zemí průběh obchodního jednání? Tyto otázky se staly dílčími cíli a pokusím se je v rámci práce zodpovědět.

Práce je rozdělena do 4 hlavních kapitol, z nichž všechny považuji za velmi důležité k danému tématu. První kapitolu věnuji základním údajům o Saúdskoarabském království. Kapitola je rozdělena do několika dílčích podkapitol, které pojednávají o geografických a demografických údajích, o historii země, politicko-právním uspořádání a o členství země v nejznámějších a nejvýznamnějších mezinárodních organizacích. Cílem této podkapitoly je pochopení podmínek, ve kterých se země transformovala do dnešní podoby.

V druhé kapitole popisují ekonomickou situaci v Saúdskoarabském království, a to rovněž na základě několika podkapitol. Jedněmi z těchto podkapitol jsou analýzy jednotlivých makroekonomických ukazatelů země. Jedná se o hrubý domácí produkt, míru nezaměstnanosti nebo vývoj inflace. Dále se přesunu k popisu jednotlivých sektorů ekonomiky, kterými jsou zemědělství, průmysl a služby. Konec druhé kapitoly je věnován zahraničnímu obchodu země, kde zmíním zahraniční vztahy Saúdské Arábie se svými zahraničními partnery a následně je již pozornost věnována analýze struktury zahraničního obchodu země, a to jak komoditního, tak teritoriálního.

Třetí kapitolou, tedy obchodní spoluprací Saúdské Arábie s Českou republikou, se dostávám k hlavnímu bodu celé práce. Úvod této kapitoly je věnován historii vzájemných diplomatických a obchodních vztahů. Následující podkapitola se soustřeďuje na bilanci vzájemného obchodu mezi SA a ČR, kde zdůrazňuji komoditní a kvantitativní strukturu obchodu. Považuji za důležité seznámit se s českými subjekty, které působí na saúdskoarabských trzích, tudíž jsem podkapitolu pojednávající o těchto subjektech zařadila rovněž do této kapitoly. Závěr kapitoly je věnován konkrétní firmě, která již několik let vyváží své výrobky na saúdskoarabské trhy. Jedná se o společnost Gared s.r.o., která bude představena v této závěrečné podkapitole jako firma s dlouholetou zkušeností se saúdskoarabskými obchodníky.

V poslední kapitole celé práce se zabývám kulturními odlišnostmi mezi Českou republikou a Saúdskou Arábií. Jelikož je arabská kultura velmi pestrá a rozmanitá, rozhodla jsem se věnovat popisu nejvýraznějších a nejvýznamnějších rysů. Úvodem poslední kapitoly se věnuji analýze dimenzí Geerta Hofstedeho, které přiblíží danou kulturu. Součástí kapitoly je podkapitola pojednávající o kulturních specifikách země, která je podpořena dílčími podkapitolami popisující arabské náboženství, zvyky a tradice běžného života, postavení žen v arabské společnosti a vlivu kulturních odlišností na průběh obchodního jednání.

Ve své bakalářské práci používám především dvě metody, analýzu a komparaci. Chtěla bych podotknout, že tato práce vznikla na základě tištěných a internetových zdrojů, ze kterých jsem použila adekvátní informace vztahující se k danému tématu.

1 Základní údaje o Saúdské Arábii

Oficiální název: Saúdskoarabské království (SAK)

Rozloha: 2 140 690 km²

Počet obyvatel: 29 018 626¹

Hlavní město: Rijád

Územní uspořádání: 13 provincií²

Státní zřízení: království

Forma vlády: islámská absolutistická monarchie

Úřední jazyk: arabština

Náboženství: islám

Měna: saúdský riál (SAR)

1.1 Geografické údaje

Saúdská Arábie, země nacházející se v jihozápadní Asii, se rozkládá na Arabském poloostrově, kde svojí rozlohou 2 140 690 km² zabírá většinu jeho území, přičemž tímto údajem se SAK řadí mezi 13 největších zemí světa.³ Východní stranu území omývá Perský záliv a západní stranu Rudé moře. Co se týká celkové délky hranic státu, ta činí 4 431 km.⁴ SAK sousedí na severu s Jordánskem, na severovýchodě sdílí hranice s Irákem, na východě s Kuvajtem, Katarem a Spojenými Arabskými Emiráty. Na jihovýchodě sousedí s Ománem a na jihu s Jemenem, s kterým sdílí nejdelší hranice.⁵ Mapu Saúdskoarabského království zobrazuje následující obrázek.

¹ Saudi Arabia population 2013. [online]. [cit. 2013-11-26]. Dostupné z: <http://worldpopulationreview.com/saudi-arabia-population-2013/>.

² Al Bahah, Al Hudud ash Shamaliyah, Al Jawf, Al Madinah, Al Quasim, Ar Riyad, Ash Sharqiyah, Asir, Ha'il, Jizan, Makkah, Najran, Tabuk.

³ CIA The world factbook: SAUDI ARABIA - geography. [online]. [cit. 2013-11-18]. Dostupné z: <https://www.cia.gov/library/publications/the-world-factbook/geos/sa.html>.

⁴ CIA The world factbook: SAUDI ARABIA. [online]. [cit. 2013-11-18]. Dostupné z: <https://www.cia.gov/library/publications/the-world-factbook/geos/sa.html>.

⁵ Saúdská Arábie: Základní informace o teritoriu. [online]. [cit. 2014-04-09]. Dostupné z: http://www.mzv.cz/jnp/cz/encyklopedie_statu/blizky_vychod/saudska_arabie/index.html.

Obrázek č. 1: Mapa SAK

Pramen: CIA, The World Factbook, <https://www.cia.gov/library/publications/the-world-factbook/geos/sa.html>

Celý západ země je hornatý, čím více na jih, tím jsou hory vyšší. Nejvyšším bodem je Jabal Sawdâ, který se rozkládá na jihozápadě země. Převážnou většinu území tvoří pouště, přičemž polovinu území zabírá nejrozsáhlejší písečná poušť naší planety Rub al- Khali. Další velkou písečnou pouští, která se rozléhá na severu a severozápadě země, je poušť Nafud. Vnitřní oblast SAK je tvořena kamenitou nebo štěrkovou pouští.⁶

Struktura území a nedostatek srážek ovlivňuje podnebí Arabského poloostrova, tudíž se zde setkáváme s extrémními klimatickými podmínkami. Od dubna do října se denní teploty pohybují okolo 45 - 50° C, v zimě se teploměr zastaví na teplotě 10 - 15° C. Podnebí SAK je velmi suché, což je způsobeno převážným výskytem pouští a nedostatkem vodních ploch, který trápí celé území.⁷

Kromě podnebí ovlivňují pouště také podmínky pro život rostlin a živočichů. Tím, že se na území SAK neseťkáváme téměř s žádnými vodními plochami a podnebí je velice suché a horké, vyskytují se zde pouze rostliny a živočichové, kteří jsou přizpůsobeni životu v takto extrémních podmínkách. Rostlinný pokryv se omezuje pouze na velmi vytrvalé a suchomilné rostliny, zejména trávy a keře. Ze zvířat se zde vyskytuje převážně velbloud, který má ideální konstrukci k tomu, aby obstál v těchto podmínkách.⁸

⁶ Království Saudské Arábie. [online]. [cit. 2013-11-18]. Dostupné z: <http://dalky.cz/pruvodce/z-saudska-arabie.html>.

⁷ Climate in Saudi Arabia. [online]. [cit. 2014-04-09]. Dostupné z: <http://www.saudi-arabia-travel.org/weather.html>.

⁸ Království Saudské Arábie. [online]. [cit. 2013-11-18]. Dostupné z: <http://dalky.cz/pruvodce/z-saudska-arabie.html>.

1.2 Populace

Populace SAK patří mezi nejrychleji rozvíjející se sociální společnosti na světě, což potvrzuje fakt, že od roku 1990 do roku 2012 se hodnota počtu obyvatel téměř zdvojnásobila⁹, tedy v roce 2012 dosáhla hranice 29 018 626 obyvatel, což v porovnání se světovým počtem obyvatel představuje 0,4 %. SAK se s hodnotou počtu obyvatel dostalo na 45. místo. Pokud se podíváme na předpověď populačního vývoje SAK, v roce 2020 by se hodnota měla dostat do výše 33 392 000 obyvatel. Růst je předpokládán i nadále, tedy v roce 2080 by se měl počet obyvatel pohybovat kolem 69 131 000.¹⁰ Vzhledem k rozloze země se hustota obyvatel v roce 2012 pohybovala kolem 13,5 obyvatel/ km².¹¹

Z celkového počtu obyvatel SAK tvoří část nelegální imigranti, jejichž počet přesahuje hodnotu 2 milionů. Dalšími občany, kteří přispívají k celkovému počtu obyvatel SAK, jsou cizí státní příslušníci, jejichž počet se pohybuje kolem 9 milionů. Co se týká etnických skupin žijících v SAK, majoritní skupinou jsou Arabové, kteří žijí na území už s ne tak početnou skupinou Afro – Asiatů. Není překvapující, že všichni obyvatelé žijící na území SAK jsou muslimové, přičemž zajímavostí je fakt, že občanem Saúdské Arábie nemůže být nikdo jiný než příslušník islámského náboženství.

Nejpočetnější věkovou skupinou jsou obyvatelé zařazení do intervalu 25 – 54 let, kteří tvoří 44,8 %, následuje věková skupina 0 – 14 let, 15 – 24 let a posledními dvěma skupinami, které vykazují podobné hodnoty, jsou 55 – 64 a 65 a více. Průměrný věk se udává kolem 21 let. Obrázek, který popisuje složení věkové struktury, je uveden v příloze.

⁹ Saudi Arabia Monetary Agency: Forty Eighth Annual Report. [online]. [cit. 2014-04-20]. Dostupné z: http://www.sama.gov.sa/sites/samaen/ReportsStatistics/ReportsStatisticsLib/5600_R_Annual_En_48_2013_02_19.pdf.

¹⁰ Saudi Arabia population 2013. [online]. [cit. 2013-11-22]. Dostupné z: <http://worldpopulationreview.com/saudi-arabia-population-2013/>.

¹¹ K výpočtu hustoty použity údaje o počtu obyvatel a rozloze uvedené v práci.

1.3 Historie Saúdskoarabského království

V této části se zaměřím na historii Saúdskoarabského království, kterou se pokusím popsat od prvních známek civilizace na tomto území, přes vznik samostatného království Saudské Arábie v roce 1932 až po události posledních let.

První známka civilizace je zřejmá již před 15 – 20 000 lety, kdy se na území vyskytovali potulní lovci, kteří se zabývali především lovem divoké zvěře.¹² Postupem času se na poloostrově rozčlenily 3 regiony. Jedním z nich byla ve vnitrozemí ležící Nadžd, řídké obydlená oblast, jež byla typická pro svůj zemědělský a pastevecký charakter. Druhým z regionů byla oblast al-Hasa a posledním z regionů bylo území nazvané Hidžáz. Obě tyto oblasti poskytovaly lepší podmínky pro život, a to především z hlediska polohy. První oblast, tedy al Hasa, se rozkládala na východě území a byla tudíž omývána vodami Perského zálivu, zatímco oblast Hidžáz se nacházela na západním pobřeží při pobřeží Rudého moře a byla známá pro svá významná obchodní střediska již od dob starověku. Od třetího tisíciletí se stala jižní Arábie velmi důležitou zemí pro Egypt a Mezopotámii, jež zásobila kořením a mimo jiné také vonnou pryskyřicí, která byla potřebná při výrobě parfémů, kosmetických přípravků nebo sladkostí.

V 1. tisíciletí př. n. l. na území dnešního Saúdskoarabského království vznikla vlivem přistěhovalců ze severu na jih Arabského poloostrova 4 království, v jejichž čele stál král a pod ním významné místo užívali náčelníci, kteří stáli v čele jednotlivých kmenů. Mezi tato království patřilo království sabejské, minojské, katabanské a hadramautské.

Velmi důležitým obdobím se stalo 9. století př. n. l., a to především díky textům, v nichž se poprvé objevil pojem „Arab“, což znamenalo v té době pojmenování kočovníků žijících v severní a severozápadní části Arabského poloostrova. Dalším důležitým mezníkem se stalo 3. století př. n. l., které dalo vzniknout písmu „naschi“, jež se užívá dodnes. Prvotním impulsem ke vzniku tohoto písma byla přítomnost kmenu Nabajetců, kteří se dostali na sever Arabského poloostrova již v 6. století př. n. l. V té době se jednalo o nejvýznamnější království.

Pokud se posuneme dále, přes spojení království Nabajetců a jejich následné včlenění do římské říše, přes nájezdy, kterým musel Arabský poloostrov čelit a přes nemožnost utvoření jednotné sociální a politické struktury, jež byla způsobena nedostatkem vodních ploch a také tím, že civilizace byla nucena se spoléhat na podzemní vody, které byly

¹² The history of Saudi Arabia. [online]. [cit. 2013-11-24]. Dostupné z: <http://www.saudiembassy.net/about/country-information/history.asp>.

velmi vzdálené, dostaneme se až k roku 570. V tomto roce se narodil Muhammad, zakladatel nového monoteistického náboženství, tedy islámu. Samotné přijetí tohoto náboženství se datuje k 7. století, což je mezník, kdy vzniklo náboženství, které je v dnešní době pro všechny Araby velmi důležité, a které se prolíná v jejich každodenních životech.

Nepříjemným obdobím se stalo 16. století, kdy se Arabský poloostrov stal součástí Osmanské říše, která se snažila podmanit si území. Snahu Osmanské říše přerušilo v 18. století formování prvního saúdského státu, které dlouho nefungovalo a v roce 1818 se rozpadlo. Navzdory neúspěchu bylo v tomto období založeno několik institucí a první saúdský stát se stal státem s výbornou politickou pozicí.¹³

Za zmínku stojí zcela určitě vznik druhého saúdského státu, jehož počátek se datuje k roku 1824, kdy bylo dobyté město Rijád. Toto období, tedy období panovníka jménem Turki bin Abdullah Al-Saud, je považováno za dobu míru a prosperity, obchodního a zemědělského růstu. I přes všechna tato fakta se druhý saúdský stát rozpadá v roce 1891 a Saúdové jsou nuceni uchýlit se do Kuvajtu.

Situace se mění na začátku 20. století, kdy pozdější král Ab dal-Azíze ibn Saúda s pomocí britských sil ovládá město Rijád a později se zmocňuje celého regionu Nadžd, přičemž postupem času se jeho moc rozšířila na celé území poloostrova. Po pádu Osmanské říše se 23. října 1932 ze země stává Saúdskoarabské království.¹⁴

Vliv krále je obrovský, důkazem je specifická forma vládnutí, pro kterou je typická myšlenka, že stát je soukromý majetek rodu. Jak již bylo řečeno, velký vliv a význam pro Saúdskoarabské království mělo Britské království, následované později Spojenými státy, s kterými SAK navázalo v polovině 20. století diplomatické styky.

Období po druhé světové válce bylo plné kontrastů. Na jedné straně stál rozvoj ropného průmyslu, na té druhé špatná socioekonomická a politická situace. V této době umírá první král Saúdskoarabského království, který po sobě zanechal 34 synů. První z nich, který se stává následovníkem trůnu je král Saúd, následovaný králem jménem Fajsal. Od té doby vystřídal trůn několik panovníků, z nichž je v současné době panovníkem král Abdalláh.¹⁵

¹³ History of the Kingdom, Saudi Arabia. [online]. [cit. 2013-11-24]. Dostupné z: <http://www.mofa.gov.sa/sites/mofaen/aboutKingDom/Pages/CountryDevelopment36143.aspx>.

¹⁴ The history of Saudi Arabia. [online]. [cit. 2013-11-24]. Dostupné z: <http://www.saudiembassy.net/about/country-information/history.aspx>.

¹⁵ Zpracováno dle: BOUČEK, Jaroslav. *Saúdská Arábie*. 1. vyd. Praha: Libri, 2005, 132 s. Stručná historie států, sv. č. 27.

1.4 Politicko-právní systém

Saúdská Arábie je absolutistická teokratická monarchie, v jejímž čele stojí král. Od roku 2005 jím je král Abdallah bin Abd al-Aziz z rodu Al Saudů, což je již několik desetiletí vládnoucí dynastie. Král je v zemi jediným zákonodárcem, současně nejvyšším soudcem, vrchním velitelem, předsedou vlády a především správcem dvou svatých mešit.¹⁶

Od té doby, co se SAK stalo islámskou zemí, je právní systém země založen na islámském právu zvaném „šaría“, které má platnost na celém území Saúdskoarabského království. Jedná se o soubor Bohem zjevených pravidel, které musí zbožný muslim dodržovat.¹⁷ V dnešní době je toto náboženství pocíťováno jako velmi radikální a specifické. Mnoho národů z tohoto směru má také strach, jelikož se za ním skrývá dodržování různých pravidel, a také tolik kontroverzních trestů za porušení předem stanovených pravidel. Jedním z těchto trestů je například useknutí ruky při odhalení krádeže, veřejné bičování za požití alkoholu a to nemluvě o trestu, který plyne z manželské nevěry.¹⁸

Kromě krále výkonnou moc v zemi zastupuje Rada ministrů, která byla ustanovena v roce 1953 a stala se účinným nástrojem pro prosazování zájmů vládnoucí dynastie. Jedná se o orgán, který je veden králem Saúdské Arábie. Kromě krále je součástí Rady také náměstek předsedy, tedy korunní princ, ministři a poradci krále. Všichni tito členové musí být odsouhlaseni podle Královského pořádku. Kompetencemi Rady je například dohled nad realizací zákonů, členové mají na starost řízení vnitřní a zahraniční politiky nebo schvalování rozpočtu. V roce 1993 bylo králem ustanoveno Poradní shromáždění, které od svého vzniku zvýšilo svůj počet více jak dvakrát, a které má od roku 2003 právo vydávat zákony.¹⁹

V Saúdské Arábii neexistují žádné politické strany a jediné volby, které se zde konají, jsou volby do místních zastupitelství. První volby, které se odehrály, byly volby v roce 2005. V roce 2011 se stala velmi významná událost, která se týká volebního práva pro ženy. Současný král země povolil svým obyvatelkám možnost podpořit svým hlasem kandidáty samosprávy v jednotlivých místních volbách. Toto právo budou ženy moci využít až v dalších

¹⁶ MZV ČR. Vnitropolitická charakteristika Saudské Arábie. [online]. [cit. 2013-11-29]. Dostupné z: http://www.mzv.cz/jnp/cz/encyklopedie_statu/blizky_vychod/saudska_arabie/politika/vnitropoliticka_charakteristika.html.

¹⁷ Islámské právo šaría. [online]. [cit. 2013-11-29]. Dostupné z: <http://www.blisty.cz/art/38111.html>.

¹⁸ ČESKÁ TELEVIZE. Tresty podle práva šaría. [online]. [cit. 2013-11-29]. Dostupné z: <http://www.ceskatelevize.cz/ct24/svet/52457-tresty-podle-prava-saria-ukamenovani-bicovani-nebo-useknuti-ruky/>.

¹⁹ Islám v politice arabských zemí: Saudská Arábie. [online]. [cit. 2013-11-29]. Dostupné z: http://www.valka.cz/clanek_13598.html#p13598_84.

volbách, které se budou konat v roce 2015. Kromě toho ženy mají umožněno kandidovat v místních volbách a zasednou tak v budoucnosti mezi členy Rady ministrů.²⁰

1.5 Členství SAK v mezinárodních organizacích

Království je členem mnoha mezinárodních organizací, přičemž jednou z nich je *Organizace spojených národů*. Součástí tohoto uskupení se země stala v říjnu roku 1945, tedy pár měsíců od jejího vzniku. Podle nejnovějších zpráv, které se týkají členství SAK v Radě OSN, vyplývá, že se země spolu s Čínou, Ruskem a Kubou stala novým členem Rady OSN pro lidská práva. Mnohé nevládní organizace tento akt nepodporují a kritizují, jelikož podle nich tyto země lidská práva porušují.²¹

Organizace spojených národů se skládá z mnoha odborných organizací, jež se zabývají každá jiným resortem a okruhem problémů. Saúdská Arábie je členem několika těchto organizací, jako je například *Organizace spojených národů pro vzdělání, vědu a kulturu (UNESCO)*, *Organizace spojených národů pro průmyslový rozvoj (UNIDO)*, *Mezinárodní měnový fond (IMF)*, *Světová zdravotnická organizace (WHO)*, *Mezinárodní banka pro obnovu a rozvoj (IBRD)*, *Konference OSN o obchodu a rozvoji* nebo *Světová obchodní organizace (WTO)*.²² Toto byl výčet nejdůležitějších mezinárodních organizací, skrze které se země snaží podporovat nejenom vlastní bezpečnost a mír, ale podpora se odehrává především v mezinárodním pojetí.

Kromě mezinárodních organizací se SAK angažuje v regionálních uskupeních, pomocí nichž se snaží upevňovat vztahy se zeměmi stejného regionu. Mezi tato uskupení patří například *Liga arabských států (LAS)*, která se v současné době skládá z 22 arabských států. Hlavním cílem jejich činností je koordinace politické aktivity a posilování ekonomické a kulturní sféry.²³

Díky obrovským zásobám ropy se stalo Saúdskoarabské království v roce 1960 součástí uskupení zvané *OPEC*, tedy *Organizace zemí vyvážející ropu*. Vedle SAK jsou členy této organizace Spojené arabské emiráty, Irák nebo Kuvajt. Základním cílem je koordinovat a

²⁰ ČESKÁ TELEVIZE. Saudská Arábie zavedla volební právo žen. [online]. [cit. 2013-11-29]. Dostupné z: <http://www.ceskatelevize.cz/ct24/svet/137460-saudska-arabie-zavedla-volebni-pravo-zen/>.

²¹ NOVINKY CZ. Rusko, Čína, Saudská Arábie a Kuba jsou členy Rady OSN pro lidská práva. [online]. [cit. 2013-11-30]. Dostupné z: <http://www.novinky.cz/zahranicni/evropa/319036-rusko-cina-kuba-a-saudska-arabie-jsou-cleny-rady-osn-pro-lidska-prava.html>.

²² BUSINESSINFO. Saudská Arábie: zahraničně - politická orientace. [online]. [cit. 2013-11-30]. Dostupné z: <http://www.businessinfo.cz/cs/clanky/saudska-arabie-zahranicne-politicka-orientace-18973.html>.

²³ Liga Arabských států. [online]. [cit. 2013-11-30]. Dostupné z: <http://tema.novinky.cz/liga-arabskych-statu>.

sjednotit jednotlivé členy a zajistit stabilitu ropného průmyslu za účelem zajištění pravidelných dodávek k zákazníkům. V současnosti se organizace skládá z 12 členů.²⁴

Další regionální organizací, která stojí za zmínku, je *Rada pro spolupráci v Perském zálivu (GCC)*, založená v roce 1981 mimo jiné státy jako je Bahrajn, Kuvajt, Katar, Omán nebo Spojené arabské emiráty. Rada se soustředí především na koordinaci členských států v oblasti ekonomiky, vzdělání, kultury nebo zemědělství.²⁵

Saúdská Arábie si je vědoma nutnosti zapojení se do mezinárodních organizací, jak už z hlediska podpory svých obyvatel nebo z hlediska poskytování pomoci zemím, které jsou na tom ve srovnání s touto zemí mnohdy hůře. Proto je Saúdská Arábie součástí několika významných organizací, skrze které se snaží utužovat mezinárodní vztahy s ostatními zeměmi a zároveň se snaží poskytnout pomoc státům, které to potřebují.

²⁴ OPEC. [online]. [cit. 2013-11-30]. Dostupné z: http://www.opec.org/opec_web/en/about_us/23.htm.

²⁵ SAMIRAD, the Saudi Arabian market information resource. Gulf Co-operation Council. [online]. [cit. 2013-11-30]. Dostupné z: <http://www.saudinf.com/main/k11.htm>.

2 Charakteristika ekonomické situace v Saúdskoarabském království

Hlavními body této kapitoly jsou zhodnocení a analýza hlavních makroekonomických ukazatelů v Saúdské Arábii jako je HDP, míra inflace nebo míra nezaměstnanosti. Poté se přesunu k popisu jednotlivých sektorů ekonomiky, kterými jsou zemědělství, průmysl a služby. Do této kapitoly jsem zařadila také podkapitolu, která se týká zahraničního obchodu Saúdské Arábie, a kterou považuji za neméně důležitou a zajímavou v rámci celé druhé kapitoly. Informace a údaje, které jsem zakomponovala do této části, jsou povětšinou uváděny za rok 2012, přičemž jsem se snažila nalézt adekvátní data, která by dokázala přiblížit nejaktuálnější situaci v ekonomice Saúdské Arábie.

Než se dostanu k první podkapitole, zmíním obecné informace k saúdskoarabské ekonomice. Saúdská Arábie má kromě náboženství také velice významné postavení v rámci světové ekonomiky, které je podpořeno obrovskými zásobami ropy. Díky ropě se dokázala Saúdská Arábie transformovat ze zemědělsky nevyvinuté země na světovou ekonomickou mocnost.

Počátky ropného bohatství sahají do roku 1930, kdy byla ropa objevena americkými geology. Až o 30 let později došlo k rapidnímu ekonomickému vývoji, který i nadále stoupal v 70. letech. V dnešní době patří ropné rezervy Saúdské Arábie k nejrozsáhlejší na světě, přičemž sama země je největším světovým producentem a vývozcem ropy, což potvrzuje fakt, že 90 % exportu ze SAK tvoří ropa nebo ropné produkty.²⁶ Za zmínku stojí zcela určitě společnost Saudi ARAMCO, což je státem vlastněná ropná společnost a v současnosti největší ropná společnost na světě.

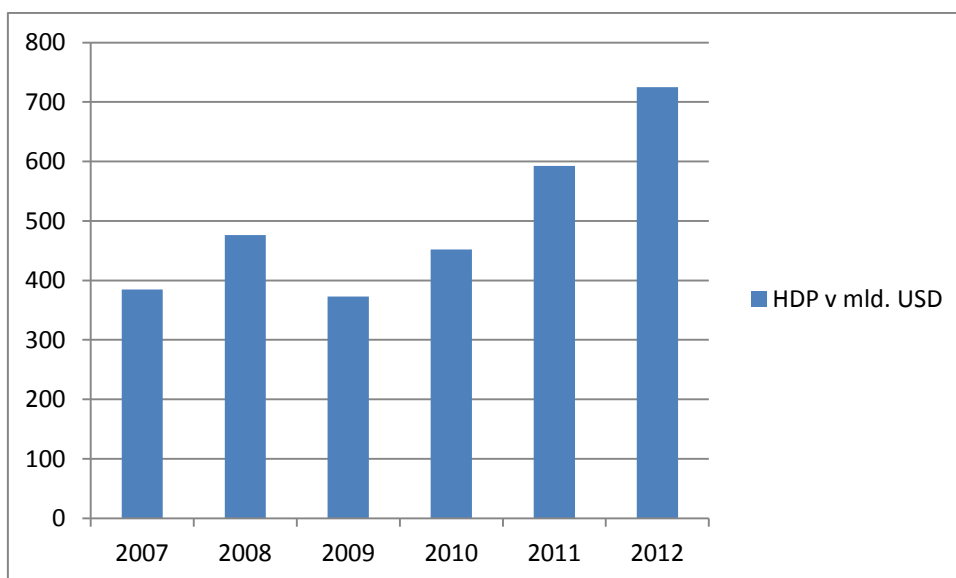
Veřejný sektor v Saúdské Arábii je podřízen 5 ročnímu ekonomicko – kulturnímu plánu. Poslední plán, který trvá v období od roku 2010 do konce roku 2014, se zaměřuje na eliminaci chudoby, zlepšení infrastruktury nebo podporu zdravotnických služeb.

²⁶ Saudi Arabia: Economy [online]. [cit. 2014-02-19]. Dostupné z: <http://globaledge.msu.edu/countries/saudi-arabia/economy>.

2.1 Charakteristika hlavních makroekonomických ukazatelů

Základním ukazatelem, který vyjadřuje produktivitu ekonomiky, je hrubý domácí produkt. Ten dosáhl v roce 2012 v Saúdské Arábii nominální hodnoty 725 mld. USD, což bylo oproti předchozímu roku o 6,8 % více. Ještě větší meziroční nárůst zaznamenal hrubý domácí produkt mezi lety 2010 – 2011. Tento nárůst byl procentuálně vyčíslen na 8,5 %, což byl největší reálný procentuální nárůst od roku 1979. Přehled vývoje HDP od roku 2007 do roku 2012 znázorňuje následující graf.

Graf č. 1: Vývoj nominálního HDP v Saúdské Arábii

Pramen: BusinessInfo, Saúdská Arábie: Ekonomická charakteristika země

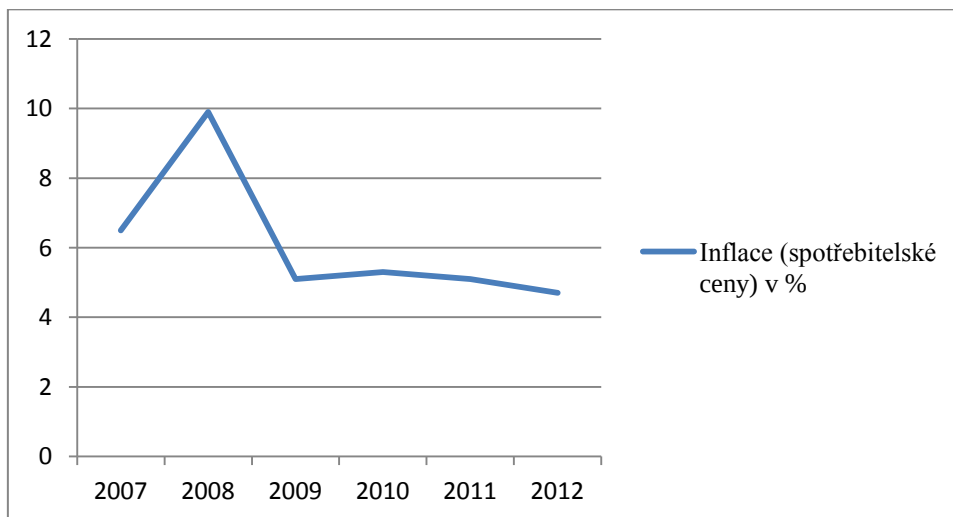
<http://www.businessinfo.cz/cs/clanky/saudska-arabie-ekonomicka-charakteristika-zeme-18974.html>

Z grafu je patrné, že celosvětová krize, která vyvrcholila v roce 2009, se dotkla i Saúdskoarabského království. V té době došlo k propadu HDP přibližně o 100 mld. USD. Následující rok došlo vlivem růstu světových cen ropy k oživení ekonomiky a HDP meziročně vzrostl o 4,1 %. Obecně se dá říci, že meziroční změna reálného HDP vykazuje od roku 2010 rostoucí tendenci. Co se týká roku 2013, odborníky bylo předpokládáno pomalejší tempo růstu reálného HDP vzhledem k nižší těžbě ropy oproti roku 2012.

Dalším ukazatelem, který vypovídá o úrovni ekonomiky, je inflace. Obecně je inflace chápána jako nárůst cenové hladiny zboží a služeb dané ekonomiky. Spotřebitel za stejné

množství zboží a služeb zaplatí v době inflace větší množství peněz, jelikož dochází ke snížení kupní síly peněz. Vývoj inflace v SAK znázorňuje následující graf.

Graf č. 2: Vývoj inflace v Saúdské Arábii (v %)

Pramen: MZV ČR, Ekonomická charakteristika Saúdské Arábie

http://www.mzv.cz/jnp/cz/encyklopedie_statu/blizky_vychod/saudska_arabie/ekonomika/ekonomicka_charakteristika_zeme.html

Mezi sledovanými roky 2007 – 2012 zaznamenala saúdskoarabská ekonomika nejvyšší hodnotu inflace v roce 2008, tedy 9,9 %. Od té doby se hodnota pohybuje v průměru okolo 5 %. Na rok 2013 byla inflace odhadována ve výši 4,4 %.²⁷

Viditelným problémem Saúdskoarabského království je nezaměstnanost, která se v průměru pohybuje kolem 10 %, což je na tak ekonomicky vyspělé zemi zarážející. Důvodem tak vysokých hodnot je fakt, že 80 % všech pracovních míst soukromého sektoru obsazují cizinci.²⁸ V Saúdské Arábii tak došlo k vytvoření nových pracovních míst nebo vznikla řada sociálních programů, které se snaží podpořit chudobu a nezaměstnanost. I navzdory těmto pozitivním a o podporu snažícím se plánům, vláda nedokáže čelit vysokému každoročnímu přírůstku obyvatel. Dochází tak k nárůstu osob závislých na sociálních dávkách, což má za následek prohlubující se rozdíl mezi podmínkami životních standardů. Zatímco královská rodina oplývá nadměrným bohatstvím, pod hranicí chudoby dnes žije

²⁷ MZV ČR: Saúdská Arábie: Ekonomická charakteristika země. [online]. [cit. 2014-02-21]. Dostupné z: http://www.mzv.cz/jnp/cz/encyklopedie_statu/blizky_vychod/saudska_arabie/ekonomika/ekonomicka_charakteristika_zeme.html.

²⁸ The world factbook: Saudi Arabia: economy. [online]. [cit. 2014-02-20]. Dostupné z: <https://www.cia.gov/library/publications/the-world-factbook/geos/sa.html>.

v SAK 22 % obyvatel. Kombinace všech těchto faktorů způsobuje, že se nezaměstnanost v Saúdské Arábii stává ožehavým a velmi diskutovaným tématem.

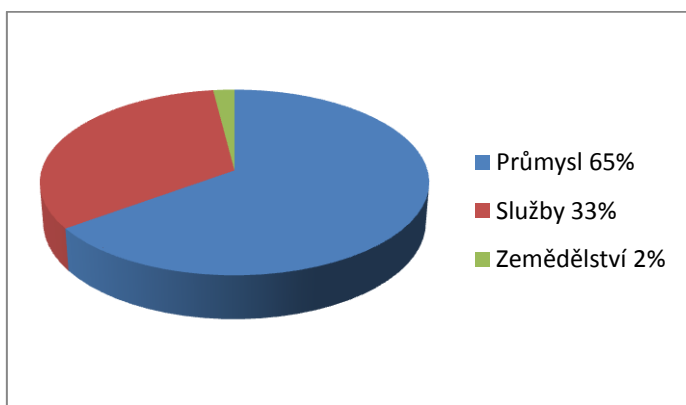
Jako zajímavost bych uvedla informaci, která se týká ženských průmyslových zón. Ty by měly být vybudovány na východě země a ženám by nabídly velké množství nových pracovních pozic. Vybudování těchto zón by pomohlo snížení státní nezaměstnanosti a umožnilo by ženám vlastní seberealizaci.

2.2 Analýza jednotlivých sektorů

V této podkapitole je pozornost věnována analýze zemědělství, průmyslu a služeb, a rovněž jejich struktuře a podílu na tvorbě HDP.

Mezi sektory, které se nejvíce podílejí na tvorbě HDP, patří již každoročně sekundární sektor, tedy průmysl, který se svými 65 % jednoznačně převyšuje ostatní sektory. Převážnou část průmyslu tvoří zpracovatelský průmysl, tedy těžba ropy a zemního plynu, jejichž podíl byl v roce 2011 vyčíslen na 53,2 %. Druhým nejsilnějším odvětvím jsou služby, jejichž procentuální vyjádření dosahuje přibližně poloviny podílu průmyslu, tedy 33 %. Zemědělství, jakožto primární sektor, představuje zhruba 2 % z celkové produkce hrubého domácího produktu, což není překvapující vzhledem k přírodním podmínkám v zemi.²⁹

Graf č. 3: Podíl jednotlivých odvětví na tvorbě HDP Saúdské Arábie

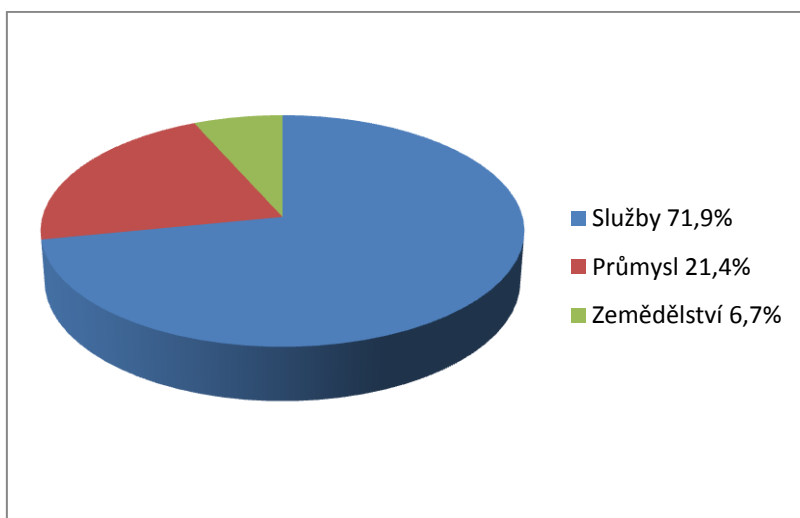

Pramen: CIA, The World Factbook, <https://www.cia.gov/library/publications/the-world-factbook/geos/sa.html>

²⁹ The world factbook: Saudi Arabia: economy. [online]. [cit. 2014-02-20]. Dostupné z: <https://www.cia.gov/library/publications/the-world-factbook/geos/sa.html>.

Pokud se podíváme na rozložení pracujících obyvatel v jednotlivých sektorech a jejich podíl v odvětvích, tak z následujícího grafu zjistíme, že nejvíce pracovníků je zaměstnáno v terciárním sektoru. Přibližně 21 % lidí pracuje v oblasti průmyslu, nejmenší podíl pracovníků představuje oblast zemědělství. Údaje o procentuálním zastoupení zaměstnanců jsou uvedeny za rok 2005, jelikož aktuálnější data nebyla k nalezení. Nicméně podle dostupných prognóz je pořadí každoročně obdobné.

Graf č. 4: Podíl pracujících v sektorech Saúdské Arábie

Pramen: CIA, The World Factbook, <https://www.cia.gov/library/publications/the-world-factbook/geos/sa.html>

2.2.1 Zemědělství

I navzdory nepříznivým klimatickým podmínkám, kterými disponuje Saúdskoarabské království především díky rozsáhlým pouštím a suchému podnebí, dokázala země vyvinout úsilí na podporu vývoje zemědělského sektoru. Velkou roli v celém procesu hraje vláda, která se snaží tento sektor podporovat všemi možnými prostředky. Již v 70. letech 20. století zahájila program na podporu moderních farmářských technologií. Výsledkem byl obrovský růst v produkci potravin.

Jedním z problémů, který sužuje celou zemi, je nedostatek srážek. Království tak úspěšně uskutečnilo několik programů, pomocí nichž podporuje tvorbu zásob vody, které jsou nezbytné pro vývoj celého zemědělského sektoru. Vznikly tak přehrady, které mají za úkol zadržovat dešťovou vodu.

Mezi hlavní plodiny, které SAK pěstuje a následně vyváží, patří pšenice, datle, ovoce (citrusy, melouny) a zelenina (rajčata).³⁰ V živočišné výrobě je důležitá produkce skopového masa, vajec nebo mléka. Zajímavý a neméně důležitý je pak rybolov, chov velbloudů nebo koní.³¹

2.2.2 Průmysl

Jak již bylo zmíněno, hlavními průmyslovými obory v Saúdské Arábii jsou těžba ropy a navazující petrochemická výroba. Příjmy z ropného průmyslu tvoří 80 % příjmů státního rozpočtu, 65 % HDP a 90 % exportu Saúdské Arábie. Kromě ropy těží Saúdskoarabské království i zemní plyn, který se většinou zpracovává v zemi a slouží k výrobě elektřiny. Ropné i plynové zásoby jsou spravovány ropnou společností Saudi ARAMCO, která byla již zmíněna.

V současné době se vláda snaží zvýšit diversifikaci ekonomiky a snížit její závislost na produkci a vývozu ropy pomocí podpory průmyslu na zpracování místních surovin, jako jsou například fosfáty, železná ruda, měď nebo zinek.³²

2.2.3 Služby

Terciární sektor neboli služby, jsou v Saúdskoarabském království ovlivněny řadou faktorů. Jedním z nich je kultura, ke které patří neodmyslitelně velmi omezená práva žen a jejich orientace na rodinu. I z tohoto důvodu nejsou v zemi zcela rozvinuty všechny služby, mezi které patří například městská hromadná doprava nebo kulturní zařízení. Článek z roku 2013 ale pojednává o vybudování moderního komplexu metra přezdívaného „Zázrak v poušti“, který by měl být zaveden do provozu v roce 2019. Jednalo by se o doposud největší

³⁰ Royal Embassy of Saudi Arabia: About Saudi Arabia: Agriculture&Water. [online]. [cit. 2014-02-20]. Dostupné z: http://www.saudiembassy.net/about/country-information/agriculture_water/.

³¹ MZV ČR: Ekonomická charakteristika Saúdské Arábie. [online]. [cit. 2014-02-20]. Dostupné z: http://www.mzv.cz/jnp/cz/encyklopedie_statu/blizky_vychod/saudska_arabie/ekonomika/ekonomicka_charakteristika_zeme.html.

³² MZV ČR: Saúdská Arábie: Ekonomická charakteristika země. [online]. [cit. 2014-02-21]. Dostupné z: http://www.mzv.cz/jnp/cz/encyklopedie_statu/blizky_vychod/saudska_arabie/ekonomika/ekonomicka_charakteristika_zeme.html.

budovaný systém veřejné dopravy na světě, který by měl podpořit diverzifikaci ekonomiky nebo infrastrukturu v zemi.³³

Hlavní prioritou, na kterou se soustřeďuje země, je rozvoj cestovního ruchu. Vláda investuje nemalé částky na podporu turistiky jednotlivým provinciím. Služby se podílejí cca 30 % na tvorbě HDP, přičemž růst je nadále předpokládán i v budoucnu. Kromě turistiky dochází k postupnému rozvoji finančních služeb nebo trhu s informačními technologiemi. Saúdská Arábie disponuje poměrně kvalitní infrastrukturou.³⁴ Co se týká zdravotnických a sociálních služeb, především zdravotní péče je v Saúdské Arábii na velmi vysoké úrovni.

2.3 Zahraniční obchod Saúdské Arábie

Než se zaměřím na analýzu struktury vývozu a dovozu země, zmínila bych informace o zahraničních vztazích Saúdské Arábie se zahraničím, tedy se zeměmi, které jsou v úzké interakci se SAK. Informaci k této části jsem čerpala z knihy *Saúdská Arábie, Mezi tradicemi a moderností* od Ondřeje Beránka.

Saúdská Arábie má 3 hlavní zahraničněpolitické priority: národní bezpečnost, hegemonii nad Arabským poloostrovem a výsadní postavení v islámském světě.³⁵ Z těchto tří priorit činí zemi největší obavy právě národní bezpečnost. Saúdská Arábie není z tohoto hlediska soběstačná a je nucena přijímat pomoc od zahraničních spojenců. Mezi tyto spojence patří již po dlouhá desetiletí Spojené státy, které zastávají pozici nejdůležitějšího bezpečnostního partnera Saúdské Arábie. Důležitou roli pro Saúdskoarabské království hrají také Čína s Ruskem, které jsou jako stálí členové Rady bezpečnosti OSN významnými partnery SAK. Na druhou stranu jsou zde 3 země, vůči kterým má Saúdská Arábie opodstatněné obavy. Těmito zeměmi jsou Irák, Írán a Jemen. Pro království představují přirozené konkurenty v boji o moc v oblasti Perského zálivu.

Vzájemné vztahy mezi Saúdskou Arábií a Spojenými státy byly prověřeny několika událostmi, které v minulosti mnohdy snížily důvěru jedné země v druhou. Hlavním „jablkem sváru“ se staly útoky z 11. září 2001. Z 19 únosů bylo 15 saúdské národnosti. Spojené státy si tak začaly uvědomovat, jaký závažný problém spočívá v jejich

³³ Zázrak v poušti: Saúdská Arábie rozdělila zakázky na luxusní metro za 22 miliard dolarů. [online]. [cit. 2014-02-21]. Dostupné z: <http://byznys.ihned.cz/c1-60375300-zazrak-v-pousti-saudska-arabie-rozdelila-zakazky-na-luxusni-metro-za-22-miliard-dolaru>.

³⁴ MZV ČR: Saúdská Arábie: Ekonomická charakteristika země. [online]. [cit. 2014-02-21]. Dostupné z: http://www.mzv.cz/jnp/cz/encyklopedie_statu/blizky_vychod/saudska_arabie/ekonomika/ekonomicka_charakteristika_zeme.html.

³⁵ Výraz hegemonie znamená vládnoucí postavení skupiny, v tomto případě země, která nese název hegemon.

významné spolupráci se Saúdskou Arábií. Od roku 2001 se v americko-saúdských vztazích objevuje obrovské napětí, které bylo ještě více podpořeno v roce 2003, kdy komise zabývající se příčinami 11. září vydala zprávu, že má Saúdská Arábie přímé vazby na světový terorismus. Velkým problémem v této situaci je také závislost Spojených států na saúdskoarabských zásobách ropy. Spojené státy jsou si vědomy tohoto závazku, proto se snaží snížit závislost na Saúdské Arábii a jejích ropných dodávkách.

Nyní bych se již přesunula k zahraničnímu obchodu Saúdské Arábie, k nejvýznamnějším obchodním partnerům a analýze struktury dovozu a vývozu.

Není velkým překvapením, že nejsilnější a nejdůležitější vliv na zahraniční obchod Saúdské Arábie má produkce a následný export ropy. Proto jakákoliv změna její ceny na světovém trhu má dopad na obchodní bilanci země. Vývoj zahraničního obchodu Saúdské Arábie zobrazuje následující tabulka.

Tabulka č. 1: Vývoj zahraničního obchodu Saúdské Arábie v mld. USD

Rok	2007	2008	2009	2010	2011	2012*
Vývoz	233,2	313,4	192,3	251,1	364,7	388,4
Dovoz	82,6	101,5	87,0	97,4	119,9	141,8
Saldo	150,6	211,9	105,3	153,7	244,8	246,6

Pramen: UNCTAD, <http://unctadstat.unctad.org/TableViewer/tableView.aspx>

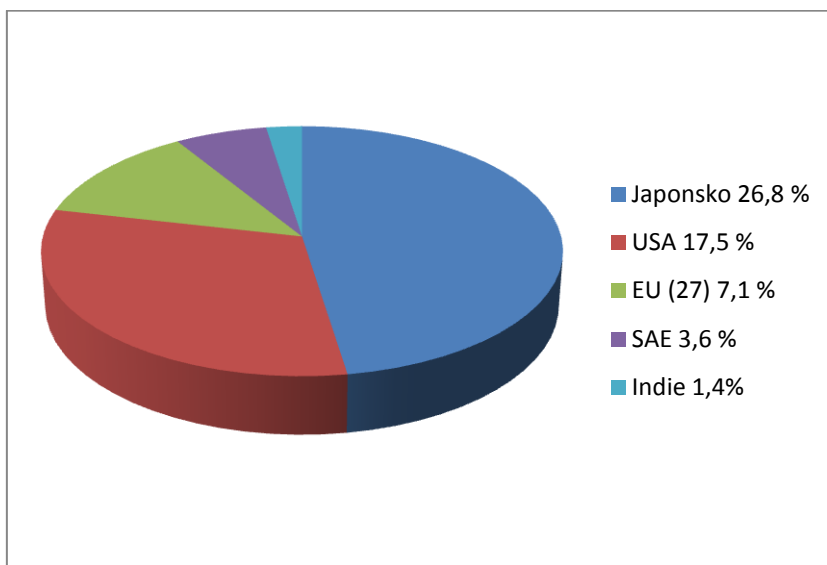
*Pramen: CIA, The world factbook, <https://www.cia.gov/library/publications/the-world-factbook/geos/sa.html>

Z tabulky je patrné, že v rozmezí od roku 2007 do roku 2012 zahraniční obchod vykazoval aktivní saldo obchodní bilance. Vývoz i dovoz každoročně roste, výjimkou byl rok 2009, kdy došlo vzhledem k celosvětové krizi k propadu obchodu. V roce 2010 došlo opět k oživení ekonomiky, vývoz vzrostl přibližně o 30 % a dovoz o 11 %. Ještě větší nárůst byl zaznamenán v roce 2011, kdy se v porovnání s předchozím rokem zvýšil vývoz až o 45 %. S hodnotou 388,4 mld. USD patřila Saúdská Arábie v roce 2012 mezi největší vývozce zboží, konkrétně obsadila 15. místo. Co se týká dovozu, zde obsadila 30. místo. Opačná situace je v oblasti komerčních služeb, kde import výrazně převyšuje export, konkrétně se Saúdská Arábie nacházela v dovozu v roce 2012 mezi 40 nejsilnějšími zeměmi na 24. místě, přičemž v rámci exportu služeb se země dostala na 50. místo.³⁶

³⁶ WTO: International Trade Statistics 2013. [online]. [cit. 2014-02-21]. Dostupné z: http://www.wto.org/english/res_e/statis_e/its2013_e/its2013_e.pdf.

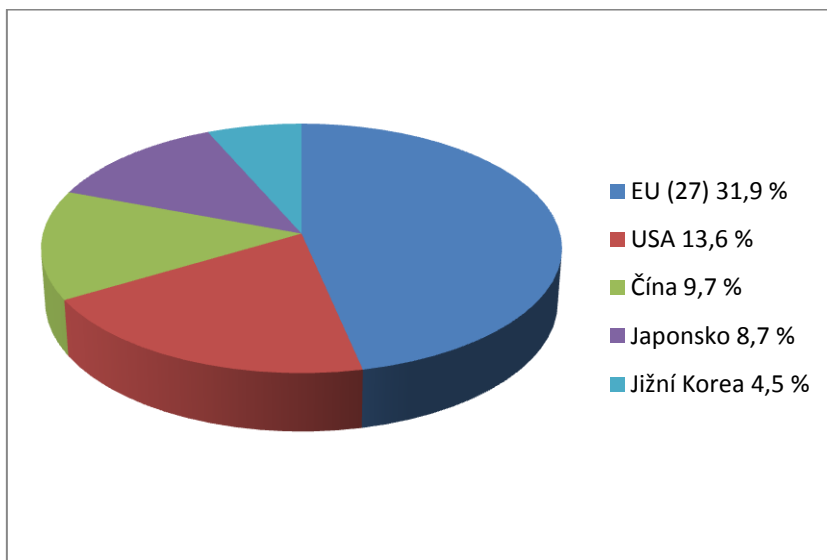
Pokud se podíváme na teritoriální strukturu zahraničního obchodu, nejvýznamnějšími obchodními partnery Saúdské Arábie jsou Spojené státy, země EU (Německo, Itálie nebo Francie) a Japonsko. V posledních letech dochází k nárůstu obchodu s Čínou, Jižní Koreou nebo Indií. Podíl jednotlivých zemí na celkovém vývozu a dovozu SAK znázorňují následující dva grafy.

Graf č. 5: Podíl nejdůležitějších zemí na vývozu SAK v roce 2012

Pramen: WTO Trade Profile 2013- Saudi Arabia

Graf č. 6: Podíl nejdůležitějších zemí na dovozu SAK v roce 2012

Pramen: WTO Trade Profile 2013- Saudi Arabia

Z prvního grafu je zřejmé, že v roce 2012 se pro Saúdskou Arábii stalo nejdůležitějším vývozním partnerem Japonsko. Tato země, následovaná Spojenými státy, se podílela necelými 27 % na celkovém vývozu Saúdskoarabského království. Významný podíl měla také Evropská unie, Spojené arabské emiráty a Indie. V porovnání s předchozím rokem došlo na straně vývozu i dovozu k určitým změnám. V roce 2011 bylo vedoucím vývozním partnerem také Japonsko, nicméně bylo následováno Čínou a to s nepatrným rozdílem. Silnou pozici zaujímaly Spojené státy, jejichž podíl byl 17,5 %. O ostatní pozice se dělila Evropská unie se Spojenými arabskými emiráty.³⁷

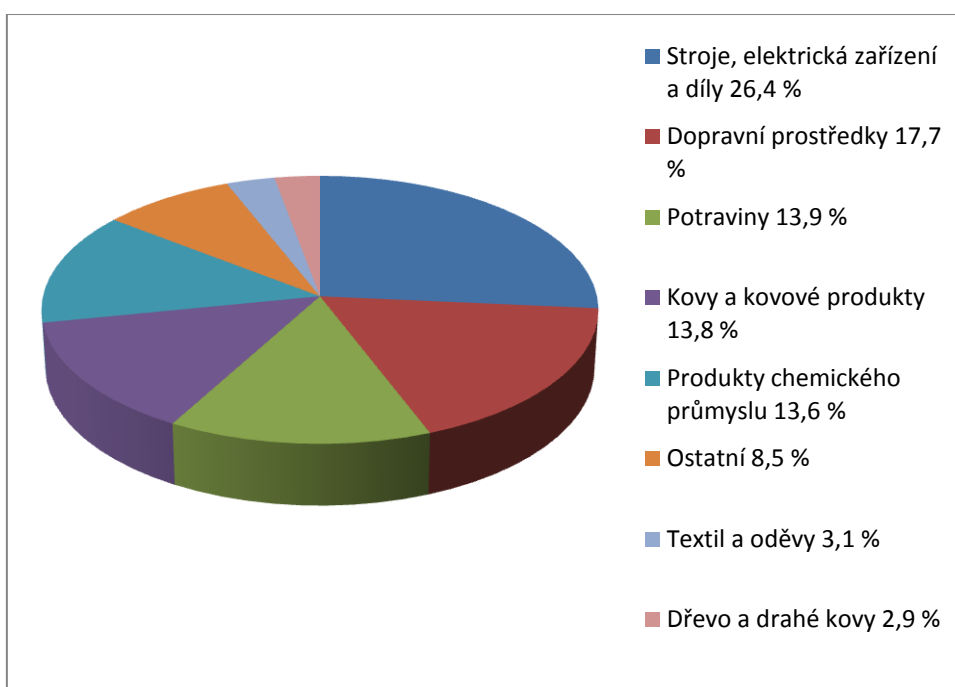
V roce 2012 dovážela Saúdská Arábie nejvíce ze zemí Evropské unie, podíl těchto zemí na celkovém dovozu SAK činil necelých 32 %, což bylo přibližně o 18 % více než dovozy ze Spojených států. Další tři pozice byly obsazeny Čínou a Japonskem, jejichž podíl byl velice srovnatelný, a Jižní Koreou.

Jak již bylo zmíněno, hlavní a nejdůležitější vývozní položkou země je ropa. Kromě této suroviny se určitým dílem podílí na celkovém vývozu Saúdské Arábie také potraviny, průmyslové výrobky, základní kovy nebo chemické výrobky.³⁸ Složení dovozu do Saúdské Arábie zobrazuje následující graf.

³⁷ WTO: Trade Profiles 2011. [online]. [cit. 2013-11-26]. Dostupné z: http://www.wto.org/english/res_e/booksp_e/anrep_e/trade_profiles11_e.pdf.

³⁸ WTO: International Trade Statistics 2013. [online]. [cit. 2014-02-21]. Dostupné z: http://www.wto.org/english/res_e/statis_e/its2013_e/its2013_e.pdf.

Graf č. 7: Komoditní struktura dovozu Saúdské Arábie

Pramen: SAMA 49th Annual Report

Jak je z grafu patrné, největší podíl saúdskoarabského dovozu zaujímají stroje, elektrická zařízení a díly, jejichž podíl byl i v minulých dvou letech procentuálně obdobný. Následující podílově důležitou položku představují dopravní prostředky, které v porovnání s předchozím rokem zaznamenaly největší nárůst. Následující pozice jsou obsazeny potravinami, kovy a produkty chemického průmyslu. Nepatrný podíl na dovozu Saúdskoarabského království mají textil a oděvy, následované dovozně nejslabší skupinou dřeva a drahých kovů.

3 Obchodní spolupráce České republiky a Saúdské Arábie

V této kapitole se věnuji analýze obchodních vztahů mezi Českou republikou a Saúdskou Arábií. V první podkapitole popíši historii a vývoj vzájemných vztahů těchto dvou zemí, součástí je také zmínka o proexportní strategii České republiky. Následující podkapitola se týká obchodní výměny mezi ČR a SA, a to jak z hlediska kvantitativního, tak z hlediska komoditního. Celá kapitola je uzavřena podkapitolou, která popisuje české podnikatelské subjekty působící na saúdskoarabském trhu. Součástí této podkapitoly je též zmínka o firmě Gared s.r.o., tedy o firmě, která již několik let vyváží na trhy Saúdské Arábie, a která mi byla ochotna poskytnout informace o vzájemné obchodní výměně.

3.1 Vývoj vzájemných vztahů mezi Českou republikou a Saúdskou Arábií

Historie této spolupráce nesahá příliš daleko. Za jakýsi prvopočátek vzájemných vztahů můžeme považovat období 50. a 60. let 20. století, kdy byla většina vývozu z České republiky uskutečňována přes třetí země, kterými byly například Egypt, Kuvajt nebo Spojené Arabské Emiráty. V té době se jednalo o objemově poměrně nízké hodnoty.

Ke zvýšení českého vývozu došlo v průběhu 80. let, přičemž ke konci tohoto období se hodnota českého vývozu ustanovila v průměru na 30 mil. USD. K velkému nárůstu objemu došlo v 90. letech, konkrétně v roce 1991, kdy se vývoz do Saúdské Arábie vyšplhal na 81 mil. USD. Z důvodu rozpadu federace došlo o rok později k výraznému propadu obchodu, nicméně události následujících let podpořily tento obchod a od té doby vykazuje saldo obchodní spolupráce pro Českou republiku rostoucí tendenci. Velký podíl na tomto zlepšení měla skutečnost, že v roce 1995 byly navázány diplomatické vztahy mezi Českou republikou a Saúdskoarabským královstvím a bylo zřízeno velvyslanectví ČR v Rijádu.³⁹

Obecně se dá říci, že obchodní saldo této výměny dosahuje dlouhodobě kladných výsledků, ale ve prospěch České republiky, která ročně převyšuje mnohonásobně svým vývozem vývoz Saúdské Arábie. I když Saúdskoarabské království nepatří mezi hlavní a prioritní země českého zahraničního obchodu, svoje postavení zaujímá a pravidelně se mezi

³⁹ MZV: Saúdská Arábie: Obchodní a ekonomická spolupráce s ČR. [online]. [cit. 2014-03-20]. Dostupné z: http://www.mzv.cz/jnp/cz/encyklopedie_statu/blizky_vychod/saudska_arabie/ekonomika/obchodni_a_ekonomicka_spoluprace_s_cr.htm.

těmito dvěma zeměmi odehrává obchodní výměna, jejíž struktura bude podrobně popsána v následujících podkapitolách.

Jak již bylo zmíněno, diplomatické vztahy mezi Českou republikou a Saúdskou Arábií byly navázány v roce 1995. Od té doby došlo k rozvoji nejen v obchodní, ale také politické, vědecké nebo kulturní oblasti. Novou dynamiku vznesla do vzájemného vztahu návštěva Václava Havla v SAK v roce 2001, který v té době vykonával funkci prezidenta republiky. V tomto roce došlo k uzavření dohody o zřízení zastupitelského úřadu SAK v Praze, který byl otevřen na začátku roku 2002.

Dalším významným mezníkem se zanedlouho po otevření saúdskoarabského úřadu stala návštěva českého zástupce, konkrétně ministra průmyslu a obchodu Václava Petříčka. V rámci této návštěvy došlo k podepsání Všeobecné dohody mezi vládami obou zemí. Dohoda vznesla do vzájemných vztahů nový charakter a v rámci této dohody byly vytvořeny podmínky, které napomáhají podepsání nových smluv. Obecně se zdá, že rok 2002 se stal velmi významným a důležitým pro vzájemné vztahy, jelikož kromě výše zmiňovaných skutečností, došlo k další, již několikáté schůzce, která tentokrát pojednávala o otevření spolupráce v oblasti zemědělství. K pozitivnímu vývoji došlo také v rámci oblasti vysokého školství nebo kultury.

Zajímavou roli hraje ve vzájemných vztazích zdravotnictví, které, jak již bylo zmíněno v předchozí kapitole, je v Saúdské Arábii na velmi vysoké úrovni. V roce 2006 navštívil tehdejší ministr zdravotnictví David Rath saúdskoarabské zdravotnické zařízení, jehož kvalita dopomohla k podepsání Memoranda o porozumění mezi ministerstvy zdravotnictví. Od té doby dochází k rozšíření spolupráce v oblasti zdravotnictví, rehabilitačních nebo lázeňských zařízení. Právě rehabilitační a lázeňské regiony v České republice jsou velmi oblíbené destinace obyvatel Saúdskoarabského království, kteří je využívají především k rekonvalescenci po úrazu.⁴⁰

Soudě dle počtu a frekvence doposud uskutečněných návštěv jsou si obě země vědomy významnosti vzájemné spolupráce, jak už z hlediska obchodní, tak politické a snaží se prosazovat své zájmy skrz úřady a dohody, které vznášejí do této spolupráce větší míru důvěry jedné země v druhou. Nyní bych se zmínila o české proexportní strategii, která se týkala v minulosti také Saúdské Arábie.

Dnešní ekonomické záměry a plány České republiky vycházejí z exportní strategie, která byla ustanovena v roce 2012 a její trvání je schváleno až do roku 2020. Pokud se

⁴⁰ Velvyslanectví České republiky v Rijádu: Vztahy ČR a SAK. [online]. [cit. 2014-03-15]. Dostupné z: http://www.mzv.cz/riyadh/cz/vzajemne_vztahy_se_zememi_oblasti/vztahy_se_saúdskou_arabii/index.html.

vrátíme o pár let dříve, konkrétně do roku 2006, zjistíme, že jako jedna z prioritních zemí exportní strategie pro období let 2006 – 2010 byla schválena právě Saúdská Arábie. Oproti předchozím rokům se tato strategie zaměřovala nejenom na export zboží, ale nově také na vývoz služeb a na podporu investic českých podnikatelských subjektů na zahraničních trzích.⁴¹

Hlavními pilíři současné proexportní strategie České republiky jsou zpravodajství pro export, rozvoj exportu a podpora obchodních příležitostí. Soustředí se také na definování prioritních a zájmových trhů pro české vývozce a jako jeden z cílů si klade posílit konkurenceschopnost České republiky, která by se mohla do roku 2020 stát jednou z 20 nejvíce konkurenceschopných zemí světa. Ve spolupráci s podnikatelskou sférou České republiky došlo k definování prioritních a zájmových trhů pro české vývozce. Hlediska, kterými se podnikatelské subjekty zabývají při hledání těchto trhů, jsou například potenciál ekonomik zemí nebo fakt, zdali je již české zboží na tomto trhu známé.⁴²

Jak již bylo zmíněno, do nejnovější proexportní strategie České republiky nebyla Saúdská Arábie zařazena. Osobně se domnívám, že jedním z možných důvodů tohoto vyloučení je fakt, že již každoročně se na českém vývozu do Saúdské Arábie podílí nejvíce skupina strojů a dopravních prostředků a vzhledem k tomu, že se Česká republika snaží více diverzifikovat strukturu svého vývozu, nevidí v Saúdské Arábii již větší možný potenciál. Jedním z dalších důvodů může být fakt, že jako jedny ze zájmových zemí nejnovější proexportní strategie byly definovány Izrael a Spojené Arabské Emiráty. V současnosti je větší objem exportu uskutečňován právě do těchto dvou zemí, proto se domnívám, že také vzhledem k této skutečnosti nebyla Saúdská Arábie do strategie zařazena, nicméně jsou to pouze moje domněnky, které jsem bohužel konkrétními daty odhalující skutečnost neshledala.

⁴¹ Exportní strategie ČR pro léta 2006-2010. [online]. [cit. 2014-03-15]. Dostupné z: <http://www.czechtrade.cz/o-czechtrade/reference/czechtrade-media/exportni-strategie-cr-pro-leta-2006-2010-jasne-cile-nove-kompetence/>.

⁴² Ministerstvo průmyslu a obchodu: Exportní strategie ČR 2012-2020. [online]. [cit. 2014-03-15]. Dostupné z: <http://www.mpo.cz/dokument103015.html>.

3.2 Bilance vzájemného obchodu

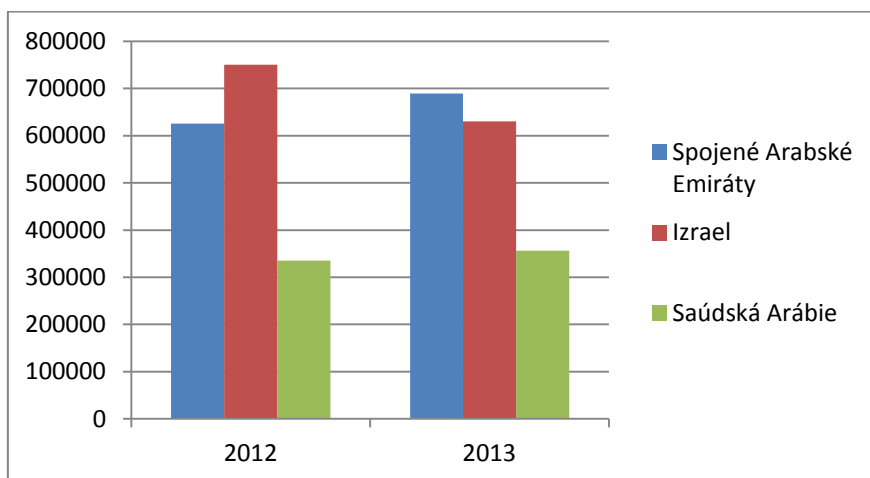
Na základě následujících podkapitol zanalyzuji vzájemnou obchodní výměnu mezi Českou republikou a Saúdskou Arábií, což je hlavní vytyčený cíl práce. Pokusím se charakterizovat vývoj obchodních vztahů jak v minulosti, tak v současnosti, abych mohla zhodnotit a charakterizovat intenzitu a význam této obchodní spolupráce pro obě země.

Již v předchozí podkapitole jsem zmiňovala, že ze vzájemné spolupráce více těží Česká republika. Její obchodní bilance se Saúdskou Arábií vykazuje dlouhodobě aktivní saldo, zatímco na straně druhé, tedy na straně Saúdské Arábie vývoz směrem do České republiky vykazuje v porovnání s českým vývozem poměrně nízké hodnoty. Z toho vyplývá, že Česká republika nepatří mezi prioritní země, na které by se Saúdskoarabské království orientovalo a obchodní bilance tak logicky vykazuje dlouhodobě pasivní saldo. Konkrétní hodnoty budou rozebrány v následujících dvou podkapitolách.

3.2.1 Analýza vývozu České republiky do Saúdské Arábie

V současné době zaujímá Saúdská Arábie třetí místo v rámci oblasti Blízkého Východu, kam realizuje Česká republika po Izraeli a SAE největší objem exportů. Následující graf, potvrzující tuto skutečnost, popisuje objem uskutečněného exportu České republiky do Izraele, SAE a Saúdské Arábie. Uvedené údaje jsou zobrazeny za rok 2012 a 2013 v tis. USD.

Graf č. 8: Objem uskutečněného českého exportu do zemí Blízkého východu, v tis. USD

Pramen: Český statistický úřad, <http://apl.czso.cz/pll/stazo/STAZO.STAZO>

I přes tento fakt, nepatří Saúdská Arábie mezi země, kam by Česká republika uskutečňovala významnou část svého zahraničního obchodu. Následující tabulka obsahuje konkrétní hodnoty objemu českého exportu na Saúdskoarabské trhy. Uvedené údaje jsou v tis. USD.

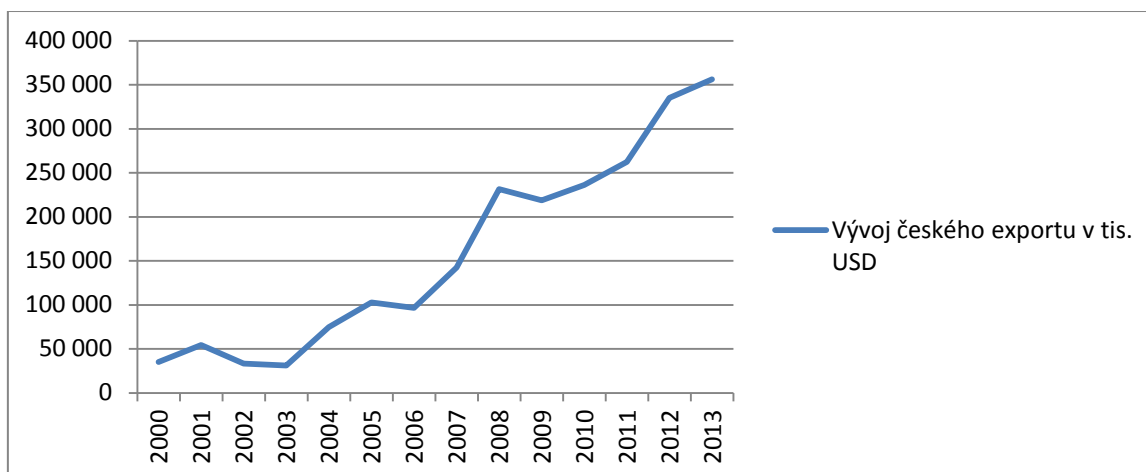
Tabulka č. 2: Objem českého exportu do SA v tis. USD

2007	142 480
2008	231 363
2009	218 738
2010	236 142
2011	262 375
2012	335 192
2013	356 371

Pramen: Český statistický úřad, <http://apl.czso.cz/pll/stazo/STAZO.STAZO>

Z tabulky si můžeme povšimnout, že mezi sledovanými lety došlo k největšímu nárůstu objemu vývozu mezi lety 2007 – 2008, a to o necelých 90 000 tis. USD, což byl zatím největší nárůst nejenom v tomto sledovaném období, ale i od roku 1999. Další charakteristika, jež je patrná z tabulky, se váže na již řečenou skutečnost, a to jest konstantní nárůst objemu českého exportu. Výjimku mezi lety 2007 – 2013 představuje rok 2009, kdy vzhledem k celosvětové krizi, která se dotkla i vzájemného obchodu mezi zeměmi, došlo k propadu obchodu. I navzdory tomuto faktu propad nebyl tak markantní a snížil se zhruba o necelých 12 000 tis. USD. Nicméně pokud se podíváme o několik let zpět, tak zjistíme, že již v dálnější minulosti se propadl obchod hned několikrát. Bylo tomu například v roce 2002, 2003 nebo 2006. Pro představu, jak se vyvíjel český export uskutečněný na saúdskoarabské trhy v dálnější minulosti, přikládám graf, který popisuje tento vývoj mezi lety 2000 – 2013.

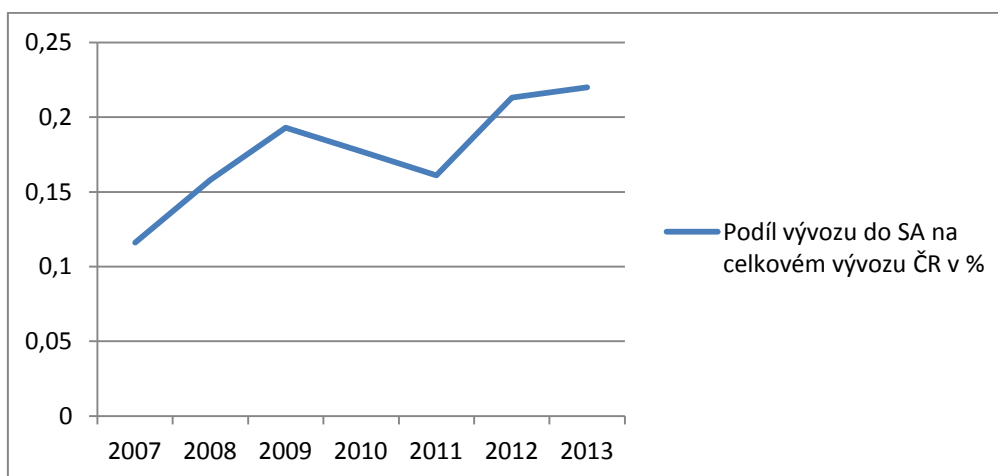
Graf č. 9: Vývoj českého exportu do Saúdské Arábie v tis. USD

Pramen: Český statistický úřad, <http://apl.czso.cz/pll/stazo/STAZO.STAZO>

I přes fakt, že se hodnota českého exportu do Saúdské Arábie zvyšuje, podíl tohoto exportu na celkovém exportu České republiky je v porovnání s jinými zeměmi nepatrný. Konkrétně se například v roce 2012 jednalo o 0,2 %, kterými se Saúdská Arábie podílela na zahraničním obchodu České republiky.⁴³ Tato skutečnost není překvapující vzhledem k faktu, že nejvíce exportu z České republiky odchází do zemí Evropské unie. Graf, který zobrazuje procentuální podíl českého vývozu do Saúdské Arábie na celkovém exportu České republiky je následující.

Graf č. 10: Procentuální podíl vývozu do SA na celkovém vývozu ČR v období 2007-2013

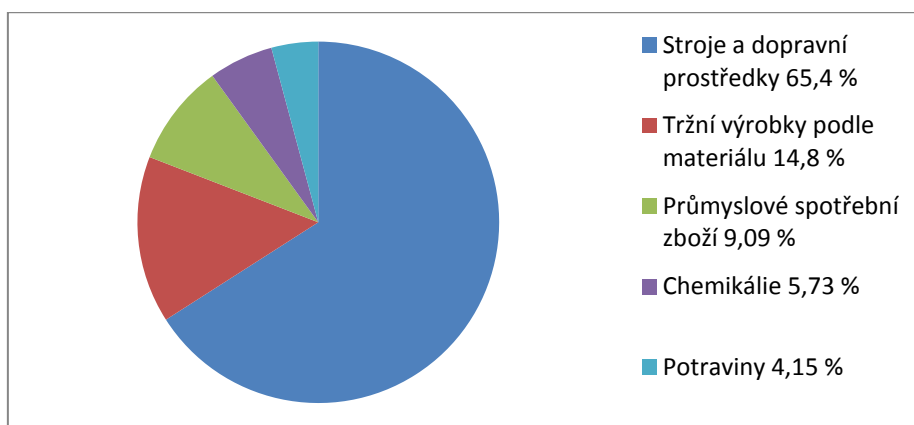

Pramen: Český statistický úřad a vlastní zpracování

⁴³ Vlastní zpracování

Nyní se zaměřím na komoditní strukturu českého exportu, kterou charakterizují na základě tabulky zobrazující podíly jednotlivých skupin zboží. Data jsou uvedena za rok 2013.

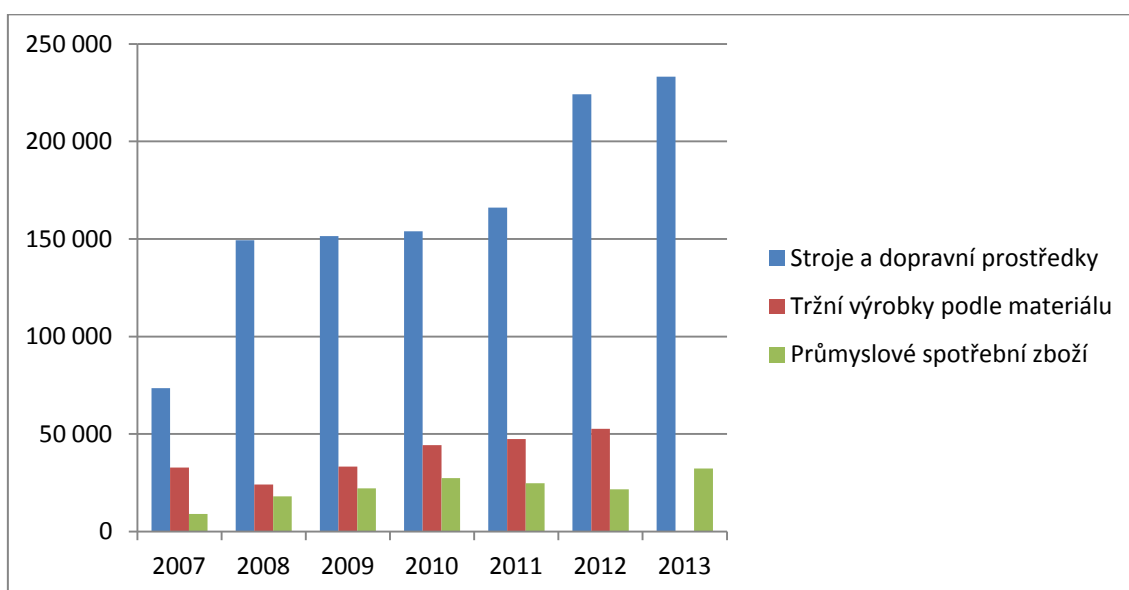
Graf č. 11: Komoditní struktura exportu České republiky do Saúdské Arábie v tis. USD

Pramen: Český statistický úřad, <http://apl.czso.cz/pll/stazo/STAZO.STAZO>

V roce 2013 se nejvíce vyvezlo zboží zařazené do kategorie SITC 7, tedy stroje a dopravní prostředky. Podíl této skupiny jasně převyšoval kategorie ostatní a to nejenom v roce 2013, ale již každoročně se tato skupina objevuje na vedoucí pozici. Nejinak tomu bylo i v roce 2009, kdy navzdory celosvětové krizi nedošlo v obchodě s touto skupinou k propadu, ale naopak se obchod ještě zvýšil, což je velice zajímavé i v porovnání s ostatními skupinami, které přirozeně během krize utrpěly určitou ztrátu. Druhou nejsilnější skupinou se stala skupina tržních výrobků, která se svými 14,8 % značně zaostává, nicméně svoji pozici v rámci celkového českého exportu rovněž zaujímá. O ostatní místa se dělí průmyslové spotřební zboží, potraviny nebo chemikálie. Následující graf zobrazuje absolutní hodnoty tří nejsilnějších skupin, které se podílejí na českém vývozu do Saúdské Arábie. Údaje jsou zobrazeny v období 2007-2013 v tis. USD.

Graf č. 12: Vývoj nejsilnějších skupin na českém vývozu do SA v období 2007-2013

Pramen: Český statistický úřad, <http://apl.czso.cz/pll/stazo/STAZO.STAZO>

Největší podíl na celkovém vývozu skupiny SITC 7 má firma Škoda Auto, která saúdskoarabský trh zahrnuje svými osobními automobily. Kromě této společnosti se nově v roce 2013 zapojila do dění v Saúdskoarabském království také společnost TATRA, která zahraniční trh zásobuje motorovými vozidly sloužící k přepravě zboží.

Zájem o saúdskoarabské trhy postupně roste, o čemž svědčí i fakt, který pojednává o výraznějším pronikání nových českých subjektů na tento trh se snahou rozšířit sortiment o nové výrobky. Příkladem je rok 2012 a 2013, kdy došlo k výraznějšímu nárůstu obchodu s potravinami, který měly na svědomí firmy jako Madeta Group nebo Cukrovary TTD. Dalším úspěchem bylo zvýšení vývozu zdravotnických zařízení nebo zbraní.⁴⁴

Pokud bych měla zhodnotit význam Saúdské Arábie pro Českou republiku, na základě doložených informací a dat mohu konstatovat, že Saúdskoarabské království není pro Českou republiku zemí prioritní, nicméně své postavení zaujímá. V podstatě každá země, která se podílí na zahraničním obchodě České republiky, je jejím důležitým partnerem, i když nemusí být nutně prioritním. Nicméně zájem o saúdskoarabské trhy roste, tudíž můžeme i do budoucna počítat s nárůstem tohoto obchodu.

⁴⁴ MZV ČR: Saúdská Arábie: Obchodní a ekonomická spolupráce s ČR. [online]. [cit. 2014-03-20]. Dostupné z: http://www.mzv.cz/jnp/cz/encyklopedie_statu/blizky_vychod/saudska_arabie/ekonomika/obchodni_a_ekonomicka_spoluprace_s_cr.htm.

3.2.2 Analýza vývozu Saúdské Arábie do České republiky

Rozboru zahraničního obchodu Saúdské Arábie jsem se věnovala již ve druhé kapitole, nicméně bych ráda připomněla některá fakta, na která budu navazovat konkrétními daty týkajícími se saúdskoarabského exportu směřujícího na trhy České republiky.

Pokud vezmu v potaz, že Česká republika je členem Evropské Unie a budu tedy Českou republiku považovat za součást většího celku, tak si můžeme připomenout, že pro Saúdskou Arábii je právě Evropská Unie poměrně významným obchodním partnerem, jak vývozním, tak dovozním. V roce 2012 do Evropské Unie směřovalo 7,1 % exportu z celkového saúdskoarabského vývozu.

Česká republika není pro Saúdskou Arábii prioritní zemí, na kterou by se SAK zaměřovalo. Pro představu, jaký význam má pro Českou republiku dovoz ze SAK, zmíním podíl saúdskoarabského exportu do České republiky na celkovém exportu Saúdské Arábie a tento podíl netvořil v roce 2012 ani 1 %.

Postavení České republiky v rámci zahraničního obchodu Saúdské Arábie rozeberu na základě následující tabulky, jenž pojednává o objemu saúdskoarabského exportu směřovaného do České republiky mezi lety 2007 – 2013. Údaje jsou v tis. USD.

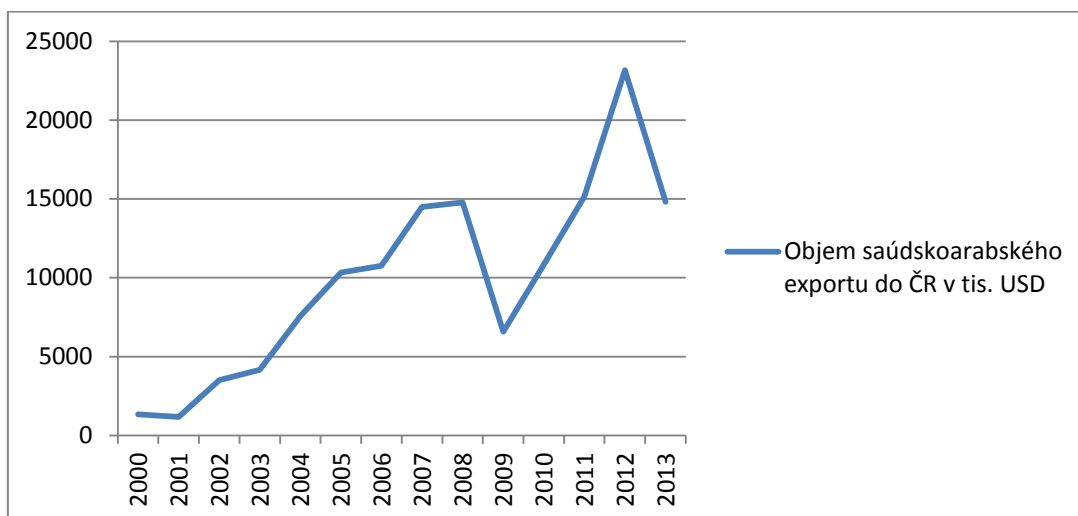
Tabulka č. 3: Objem saúdskoarabského exportu do České republiky

2007	14 499
2008	14 772
2009	6 575
2010	10 826
2011	15 141
2012	23 167
2013	14 811

Pramen: Český statistický úřad, <http://apl.czso.cz/pll/stazo/STAZO.STAZO>

Mezi uvedenými lety se nejvíce exportu ze Saúdské Arábie do České republiky uskutečnilo v roce 2012, tedy konkrétně se jednalo o částku 23 167 tis. USD. Tato hodnota je i v hlubší retrospektivě hodnotou nejvyšší, viz následující graf.

Graf č. 13: Vývoj objemu saúdskoarabského exportu do ČR v období 2000-2013, v tis. USD

Pramen: Český statistický úřad, <http://apl.czso.cz/pll/stazo/STAZO.STAZO>

Pokud se podíváme do roku 2001, hodnota saúdskoarabského vývozu činila 1 175 tis. USD. V období minulých 15 let se jednalo o částku nejnižší a v porovnání s objemově nejvýznamnějším rokem 2012 se částka zvětšila o necelých 22 000 tis. USD.⁴⁵

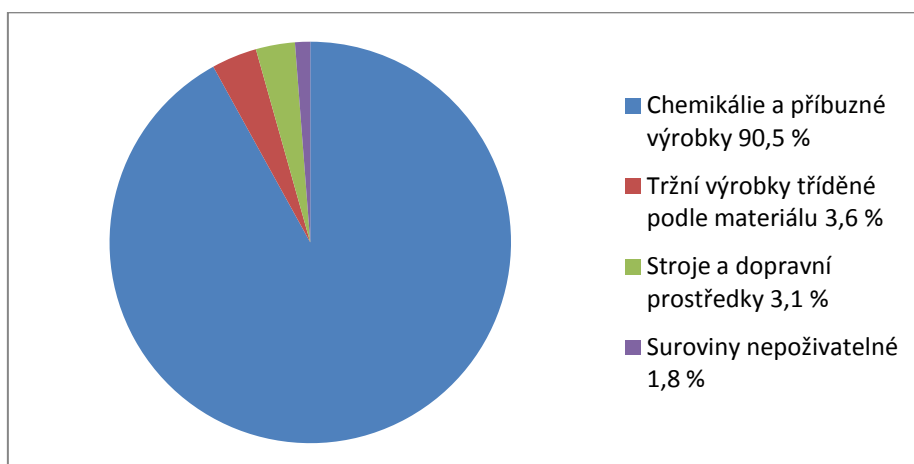
Z doloženého grafu je patrné, že v rámci saúdskoarabského vývozu do České republiky došlo ke dvěma výrazným propadům obchodu. První zřetelný propad se odehrál v roce 2009, přičemž příčinou byla opět celosvětová krize, která byla v tomto případě doprovázena sníženou poptávkou po saúdskoarabském zboží, a došlo tedy logicky k propadu saúdskoarabského vývozu. Druhý propad byl zaznamenán v roce 2013. Této skutečnosti se budu více věnovat v rámci analýzy komoditní struktury saúdskoarabského vývozu.

Největší podíl na struktuře saúdskoarabského vývozu zaujímá skupina SITC 5, tedy chemikálie a příbuzné výrobky, přičemž nejvíce se na vývozu této skupiny podílí polyetylén.⁴⁶ Následující graf podává podrobnější informace ke komoditní struktuře saúdskoarabského exportu v roce 2013.

⁴⁵ Český statistický úřad a vlastní zpracování.

⁴⁶ Polyetylén je termoplast, který se používá k výrobě folií, tašek nebo lahví na čisticí prostředky.

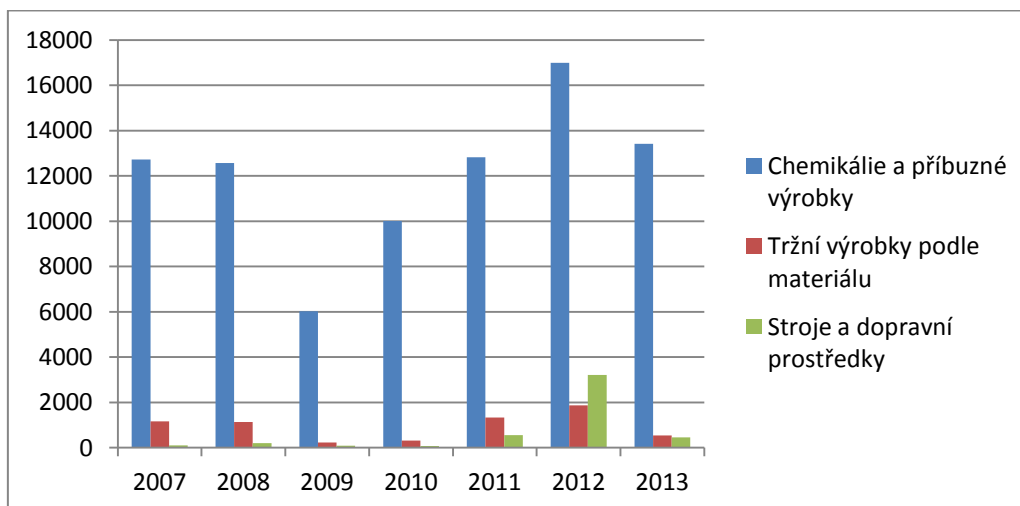
Graf č. 14: Komoditní struktura saúdskoarabského exportu do ČR v tis. USD

Pramen: Český statistický úřad, <http://apl.czso.cz/pll/stazo/STAZO.STAZO>

O saúdskoarabském exportu do České republiky se dá hovořit jako o obchodu s chemikáliemi, které mají každoročně procentuálně nejsilnější podíl. Ostatními skupinami jsou tržní výrobky, stroje a dopravní prostředky nebo suroviny nepoživatelné, nicméně jejich podíl je nepatrný v porovnání s nejsilnější skupinou, viz následující graf.

Graf č. 15: Podíl nejsilnějších skupina na vývozu SA do ČR v tis. USD

Pramen: Český statistický úřad, <http://apl.czso.cz/pll/stazo/STAZO.STAZO>

Nyní se vrátím zpět k analýze, která se týká propadu obchodu v roce 2013. Největší podíl na tomto propadu měla skupina SITC 7, tedy stroje a dopravní prostředky. Je nicméně zajímavé povšimnout si faktu, že v průměru se ročně doveze ze Saúdské Arábie do České republiky hodnotově 243 tis. USD strojů a dopravních prostředků. V roce 2012 se ze Saúdské Arábie vyvezlo směrem do České republiky 3 218 tis. USD strojů a dopravních

prostředků, což je v porovnání s ostatními roky mnohonásobně vyšší částka. Tato změna vyvolala poměrně výrazné zvětšení exportu ze Saúdské Arábie do České republiky, viz graf č. 13.

O snížení hodnoty exportu v roce 2013 nelze tedy hovořit jako o běžném propadu obchodu, který by byl způsoben sníženou poptávkou o saúdskoarabské zboží, ale v tomto roce se hodnota exportu skupiny SITC 7 dostala na hodnotu, která je sice o něco vyšší než průměrná, nicméně nevykazuje takový výkyv, který byl v roce 2012 pravděpodobně způsoben větší poptávkou po tomto zboží v České republice.

Na základě dostupných a zmíněných informací a dat mohu konstatovat, že obě země si nejsou vzájemně prioritními zeměmi, na jejichž trhy by se uskutečnila objemově významná hodnota zahraničního obchodu. I navzdory tomuto faktu, hodnota objemu vzájemného zahraničního obchodu mezi zeměmi roste. Pokud bych měla srovnat obě země, jak jsem již v úvodu této kapitoly zmiňovala, mnohonásobně větší hodnotu exportu v rámci sledované obchodní výměny uskuteční Česká republika. Naproti tomu obchodní bilance Saúdské Arábie vykazuje dlouhodobě pasivní saldo.

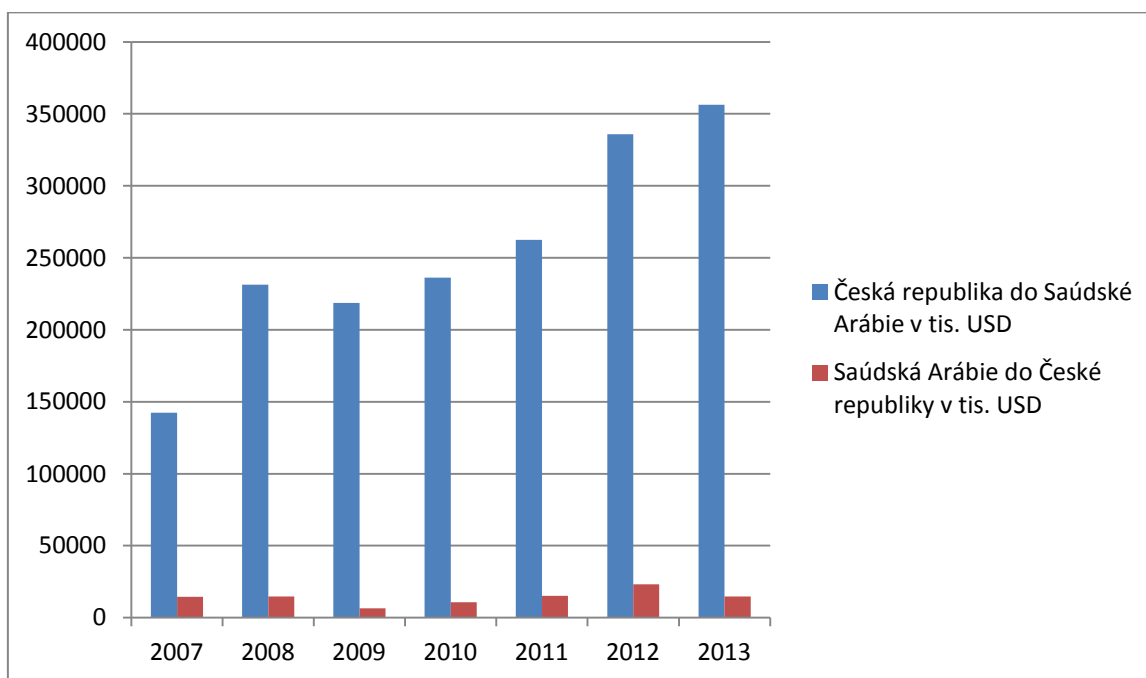
Nakonec této podkapitoly přikládám tabulku, která zobrazuje bilanci obchodní výměny mezi ČR a SA. Poté následuje graf, který by měl přehledně porovnat zahraniční obchod mezi zeměmi.

Tabulka č. 4: Bilance obchodní výměny mezi ČR a SA v tis. USD

Rok	Vývoz	Dovoz	Obrat	Saldo
2007	142 480	14 499	156 979	127 981
2008	231 363	14 772	246 135	216 591
2009	218 738	6 575	225 313	212 163
2010	236 142	10 826	246 968	225 316
2011	262 375	15 141	277 516	247 234
2012	335 192	23 167	358 359	312 025
2013	356 371	14 811	371 182	341 560

Pramen: Český statistický úřad a vlastní zpracování

Graf č. 16: Srovnání vzájemných exportů České republiky a Saúdské Arábie v tis. USD

Pramen: Český statistický úřad, <http://apl.czso.cz/pll/stazo/STAZO.STAZO>

3.3 České subjekty působící na saúdskoarabském trhu

Nejenom Saúdská Arábie, ale také její trh je velice specifický a vyznačuje se charakteristikami, které jsou pro zahraniční podniky mnohdy nepochopitelné, ale pokud se chce podnik prosadit na takovýchto trzích, prvním krokem vpřed k budoucímu úspěchu je zcela jistě porozumění kultury, která se prolíná v podnikatelské a obchodní sféře. Několik českých firem se pokusilo dostat se a hlavně prosadit se na takto specifickém trhu a v současnosti můžeme slyšet o jejich úspěších.

Jednou z těchto firem je přirozeně společnost *Škoda Auto*, která se i přes nepříznivé podmínky dokázala přizpůsobit trhu a v současnosti se náš největší český výrobce automobilů těší velké oblibě a úspěchu. V obdobném oboru se dokázala na tamějším trhu etablovat i kopřivnická firma *Tatra*, která se soustředí na výrobu nákladních automobilů a její kontrakt na dodávku těchto automobilů a výrobních zařízení se stal nejvýznamnějším kontraktem posledních let.⁴⁷ Pro firmu to byl obrovský krok vzhledem ke skutečnosti, která se týká

⁴⁷ ČESKÁ TELEVIZE: Novými vozy Tatra nyní budou jezdit i na Blízkém východě. [online]. [cit. 2014-03-20]. Dostupné z: <http://www.ceskatelevize.cz/ct24/ekonomika/236431-novymi-vozy-tatra-nyni-budou-jezdit-i-na-blizkem-vychode/>.

klesající poptávky a nízkého odbytu po automobilech Tatra v Evropě.⁴⁸ V automobilovém průmyslu je také známá společnost *Barum Continental*, která saúdskoarabské trhy zahrnuje svými osobními a nákladními pneumatiky, což je logické vzhledem k počtu dovezených automobilů.⁴⁹

Obrovské uplatnění našla v Saúdské Arábii oblast zdravotnictví a lázeňských služeb, která v dnešní době zažívá velký úspěch. Konkrétně se jedná o dceřinou společnost Lázní Darkov a.s. – *Czech Saudi Medical Company*, která prosadila své aktivity na saúdskoarabském trhu v roce 2009 jako nejperspektivnější oblast poskytující služby v oblasti zdravotnictví.⁵⁰ Rok poté došlo k otevření dalšího česko-saúdského zdravotnického zařízení *Czech Saudi Rehabilitation Center*, které se prosazuje v aktivitách spojených s léčbou pohybového ústrojí po úrazu.⁵¹ Pokud zůstaneme ještě v oblasti zdravotnictví, za zmínku stojí zcela určitě společnost *Linet spol. s r.o.*, tedy světový výrobce zdravotnických lůžek. Společnost působí na saúdskoarabském trhu již od roku 2002, ale většího úspěchu se dočkala 4 roky poté, kdy se někdejší ministr zdravotnictví David Rath zúčastnil schůzky s předními představiteli Saúdské Arábie. Od té doby společnost zásobuje saúdskoarabské trhy svými kvalitními výrobky, které podporují úroveň zdravotnických služeb v zemi. Obecně se dá říci, že nejenom zdravotnická zařízení vyrobené v České republice, ale i čeští zdravotníci se těší velké oblibě v Saúdské Arábii. Navzdory tomu, že zdravotnictví v České republice čelí mnohé kritice, v Saúdské Arábii je na české zdravotníky a zdravotnická zařízení pohlíženo jako na světovou extratřídu.⁵²

Mezi další úspěšně firmy patří na saúdskoarabském trhu společnost *Preciosa*, která je známa jako přední světový producent broušeného skla a doplňků. Sama společnost nevyrábí

⁴⁸ Tatra Kopřivnice hledá nové trhy. Chystá kontrakt v Saúdské Arábii. [online]. [cit. 2014-03-20]. Dostupné z: http://www.rozhlas.cz/zpravy/domaciekonomika/_zprava/tatra-koprivnice-hleda-nove-trhy-chysta-kontrakt-v-saudske-arabii--1128015.

⁴⁹ MZV ČR: Saúdská Arábie: Obchodní a ekonomická spolupráce s ČR: Firmy a joint-ventures. [online]. [cit. 2014-03-20]. Dostupné z: http://www.mzv.cz/jnp/cz/encyklopedie_statu/blizky_vychod/saudska_arabie/ekonomika/obchodni_a_ekonomicka_spoluprace_s_cr.htm.

⁵⁰ Lázně Darkov excelují v Saúdské Arábii. [online]. [cit. 2014-03-21]. Dostupné z: <http://www.darkov.cz/o-nas/pise-se-o-nas-ze/aktualne/lazne-darkov-exceluji-v-saudske-arabii.aspx>.

⁵¹ MZV ČR: Saúdská Arábie: Obchodní a ekonomická spolupráce s ČR: Firmy a joint-ventures. [online]. [cit. 2014-03-20]. Dostupné z: http://www.mzv.cz/jnp/cz/encyklopedie_statu/blizky_vychod/saudska_arabie/ekonomika/obchodni_a_ekonomicka_spoluprace_s_cr.htm.

⁵² Úspěšná česká mise Saúdské Arábie. [online]. [cit. 2014-03-21]. Dostupné z: <http://www.linnet.cz/zdravotnicka-technika/o-spolecnosti/casopis-komfort/Komfort-2-2006/27727/Uspesna-ceska-mise-v-Saudske-Arabii>.

své výrobky pouze v České republice, ale v SAE, konkrétně v Dubaji se nachází její pobočka, pomocí které zásobuje trhy na Blízkém Východě.⁵³

V současné době existuje spousta smíšených podniků v Saúdskoarabském království. Kromě již zmíněných lázní mezi tyto česko-saúdské smíšené podniky patří například *Plynostav Arabian Ltd.*, *Optokon Arabian Ltd.* nebo *SECAR Bohemia Arabian Ltd.* Poměrně mladou společností je na saúdskoarabském trhu poradenská firma *Pedersen&Partners*. Tato firma otevřela svoji pobočku v zemi začátkem roku 2011, přičemž její aktivity se soustřeďují na hledání manažerů v oblasti východní Evropy, Asie a Afriky.⁵⁴

3.3.1 Představení konkrétní společnosti vyvážející produkty na saúdskoarabský trh

Touto konkrétní společností je firma Gared s.r.o., která se zabývá vývojem a výrobou ochranných balistických a protiúderových prostředků. Jejich sortiment tvoří výrobky, jako jsou balistické vesty, protiúderové komplety, protiúderové vesty nebo přilby. Firma započala svoji existenci v roce 1992, přičemž v té době ještě jako PETRIS Solnice s.r.o. Od té doby se tato společnost, sídlící v obci Solnice, dokázala vypracovat na spolehlivého výrobce vojenského materiálu, který vyniká především svojí kvalitou.

Důvod, proč jsem si vybrala tuto firmu, je fakt, že již několik let je vývozcem na Saudsko-arabské trhy. Na tyto trhy dodává společnost své produkty již od roku 2002, přičemž iniciátorem vzájemného vztahu byla právě společnost Gared s.r.o., která se rozhodla uskutečnit vzájemnou spolupráci na základě informací získaných během výstavy v Abu-Dabi. Od té doby se firma snaží zásobit trhy svými kvalitními produkty, přičemž důvodem, proč se společnost rozhodla pro tento trh je zcela jistě fakt, že Saudská Arábie je velmocí z hlediska armády. Společnost Gared s.r.o. se kromě Saudské Arábie specializuje na celý arabský trh, důkazem může být již v minulosti uskutečněná výbava policie v Dubaji.

Spolupráce mezi společností Gared s.r.o. a Saudskou Arábií má velmi specifické rysy. Nejedná se o každoroční spolupráci, přičemž mezi dodávkami mohou být pauzy i několik let. Důvodem je zřejmě fakt, že produkty dodávané společností mají dlouhodobější charakter, tudíž nepotřebují být vyváženy tak často. Z úst člověka, který mi byl ochotný podat tyto

⁵³ MZV ČR: Saúdská Arábie: Obchodní a ekonomická spolupráce s ČR: Firmy a joint-ventures. [online]. [cit. 2014-03-20]. Dostupné z: http://www.mzv.cz/jnp/cz/encyklopedie_statu/blizky_vychod/saudska_arabie/ekonomika/obchodni_a_ekonomicka_spoluprace_s_cr.htm.

⁵⁴ Pedersen&Partners ví, jak v Saúdské Arábii uspějí manažeři. [online]. [cit. 2014-03-21]. Dostupné z: <http://www.ceskapozice.cz/byznys/podnikani-trhy/pedersen-partners-vi-jak-v-saudske-arabii-uspeji-manazeri>.

informace, vyznělo, že je to spolupráce velmi nestabilní. Hlavním iniciátorem spolupráce je vždy společnost Gared s.r.o., která se snaží saudsko-arabský trh informovat o novinkách v oblasti jejich tvorby.

4 Kulturní odlišnosti mezi Českou republikou a Saúdskou Arábií

V poslední kapitole práce se budu zabývat kulturními specifiky Saúdské Arábie, které mají významný vliv na obchodní jednání mezi touto zemí a Českou republikou. První podkapitola popisuje Saúdskou Arábii na základě dimenzí Geerta Hofstedeho. Závěr kapitoly je věnován analýze kulturních specifik Saúdské Arábie, kde se pokusím zdůraznit především náboženství, jejich tradice a kulturu, jednu podkapitolu věnuji velmi aktuální otázce a to postavení žen v saúdskoarabské společnosti. Práce je zakončena podkapitolou týkající se vlivu kulturních odlišností na obchodní jednání. Před tím, než se začnu zabývat Hofstedeho dimenzemi, zmíním obecné informace o kultuře a vlivu kulturních odlišností na obchodní jednání.

V současnosti žijeme v době globalizace, která nám přináší mnoho pozitiv, ale na druhou stranu mnohdy přináší pro národ i určitá negativa. Prvek, který v sobě nese někdy pozitivní věci, někdy negativní, je právě kultura. V dnešní době není problém potkat na ulici zároveň příslušníka islámského, křesťanského nebo například hinduistického náboženství. Je velice přínosné a zajímavé poznávat nové kultury, nicméně to v sobě skrývá určitá rizika. Jedním z těchto rizik je zcela jistě nepochopení domácí kultury kultury jiné. Každá kultura má jiné zvyky a návyky, které se mnohdy nesetkají s velkým pochopením. Právě pochopit jinou kulturu je velmi důležité pro navazování vztahů a kontaktů se zahraničními partnery.

Kulturu můžeme chápat jako určitou identitu lidí. Tato kultura poté vytváří vzor pro chování a vztahy, nikoliv pouze pro jednotlivce, ale pro celou společnost. Lidé, kteří jsou součástí nějakého uskupení, tedy vytváří svou vlastní kulturu, ignorují vše, co je v rozporu s jejich „pravdou“ nebo v konfliktu s jejich vírou. Právě tento fakt je příčinnou kulturních nedorozumění, která jsou v extrémním případě nazývána jako *xenofobie*.⁵⁵

Pro vzájemnou komunikaci mezi partnery je velice důležité seznámení se s danou kulturou a jejími odlišnostmi. Oba partneři poté vstupují do tohoto vztahu připraveni a případná nedorozumění jsou schopni lépe řešit. Je také zásadní rozdíl mezi jednáním ve vlastní nebo hostitelské zemi. Pokud jednáme v zahraničí, měli bychom se pokusit nalézt cestu, která je přijatelná pro oba partnery. To znamená, že bychom neměli ignorovat rozdíly mezi zeměmi, ale zároveň bychom neměli potlačit vlastní kulturu a napodobovat zahraničního partnera. Pro oboustrannou spokojenost je velmi důležité chovat se taktně a skromně.

⁵⁵ Pojem xenofobie představuje strach z něčeho neznámého, především je tento pojem spojován s cizí kulturou.

Jestliže se chceme seznámit s cizí kulturou, měli bychom se zaměřit především na následující aspekty. Jedním z nich je osobnost partnera, to znamená, zdali je partner orientován individualisticky nebo kolektivisticky. Pozornost bychom měli věnovat také verbální a neverbální komunikaci, oblékání, jejich hodnotám a normám, stolování, pracovním návykům a v neposlední řadě také tomu, jak daná kultura chápe čas, aby nedošlo k budoucím nedorozuměním.⁵⁶

4.1 Analýza Saúdské Arábie dle dimenzí Geerta Hofstedeho

Geert Hofstede je holandský sociální psycholog, který je v současnosti považován za jednoho z nejvýznamnějších vědců zabývajících se mezinárodními kulturními studiemi. Ve své nejznámější knize, *Cultures and Organizations: Software of the Mind*, Hofstede řeší myšlenku, jakým způsobem ovlivňuje místo, ve kterém vyrůstáme, naše pocity a chování.

Od roku 1965 působil v mezinárodním prostředí, což bylo podnětem k hlubší komparaci různých národností. Na základě několika výzkumů, například v rámci společnosti IBM, vznikly 4 dimenze, podle kterých lze charakterizovat jednotlivé státy a jejich kulturu.

Zpočátku se jednalo o dimenze 4, tedy vzdálenost moci, individualismus vs. kolektivismus, maskulinita vs. feminita a vztah k nejistotě. V roce 1991 k těmto 4 dimenzím přibyla dimenze pátá, která analyzuje společnosti krátkodobě a dlouhodobě orientované. V současné době můžeme hovořit o 6 Hofstedeových dimenzích, jelikož postupem času došlo k rozšíření dimenzí ještě o jednu, která je nazvána požitkářství vs. zdrženlivost. Hodnota jednotlivých dimenzí je měřena indexy, které nabývají hodnot v intervalu 0 až 100, přičemž hodnoty těchto indexů pro Saúdskou Arábii popisuje v následujících podkapitolách.

⁵⁶ Zpracováno dle:

ZAMYKALOVÁ, Miroslava. *Mezinárodní obchodní jednání*. 1.vyd. Praha: Professional Publishing, 2003.

4.1.1 Vzdálenost moci (POWER DISTANCE, PDI)

Jak již název napovídá, tato dimenze popisuje, jak lidé vnímají rozdělení moci ve společnosti a jaký vztah zaujímají k jednotlivým autoritám. Pokud se pohybujeme ve společnostech, které preferují velkou vzdálenost moci, můžeme se setkat s velkými nerovnostmi ve společnosti, s jasně definovanou hierarchickou strukturou a s výrazným respektem lidí vůči autoritám a příkazům. Naproti tomu pro kultury s menší vzdáleností moci je typická menší nerovnoměrnost a rovná příležitost pro všechny.

Hodnota indexu pro Saúdskou Arábii dosahuje dlouhodobě vysokých hodnot, což není překvapující vzhledem k rozložení moci ve společnosti. Nejnovější hodnota indexu dosáhla výše 95, což jenom potvrzuje fakt, že Saúdská Arábie patří mezi země s nejvyšší vzdáleností moci. Setkáváme se zde s obrovskou nerovností ve společnosti, ať už se jedná o vymezení vztahů mezi mužem a ženou, hierarchické struktury ve firmách nebo v rodině. Jenom pro představu, hodnota indexu České republiky je 57, což v porovnání se Saúdskou Arábií je poměrně málo.

4.1.2 Individualismus vs. kolektivismus (Individualism, IDV)

Tato dimenze popisuje, do jaké míry lidé jednají jako nezávislí jedinci nebo jako členové nějaké skupiny. V individualisticky orientovaných společnostech je kladen velký důraz na vlastní osobu, lidé se chovají nezávisle na ostatních a jejich názorech. Pro kolektivistické kultury je typický pocit silného propojení se skupinou. Lidé se sdružují do skupin a ztotožňují se s jejími postoji a názory. Pro kolektivistické společnosti jsou též typické velké rozvětvené rodiny.

Saúdská Arábie s hodnotou 25 je považována za silně kolektivistickou zemi. Setkáváme se zde s početnými rodinami, kde nejdůležitější roli hraje loajalita, která má přednost před ostatními pravidly. Společnost upřednostňuje silně upevněné vztahy, kde každý člen skupiny zodpovídá za ostatní spolučleny. Česká republika s hodnotou 58 je naproti tomu více individualisticky založená země.

4.1.3 Maskulinita vs. feminita (Masculinity, MAS)

Pokud vykazuje společnost vysoké hodnoty v této dimenzi, znamená to, že řídicím prvkem je konkurence, soutěž a hlavně úspěch jedince, který je k těmto hodnotám vychováván již od raného dětství. Naopak feminní kultury se vyznačují péčí o rodinu, vztahy a kvalitu života. Obecně se dá tedy říci, že tato dimenze hodnotí přístup ke smyslu života.

Saúdská Arábie dosahuje v této dimenzi hodnoty 60, což svědčí o více maskulinních hodnotách. Tato společnost tedy dává přednost práci a úspěchu před budováním spokojeného života. Hodnoty pro Saúdskou Arábii a Českou republiku se moc neliší, tudíž v téhle oblasti jsou obě země poměrně stejně založeny.

4.1.4 Vztah k nejistotě (Uncertainty avoidance, UAI)

Další kulturní dimenze odhaluje, jakým způsobem jsou společnosti schopny reagovat na budoucnost a především, jak jsou ochotny předcházet možným neúspěchům. Společnosti s vysokou hodnotou nejsou schopny operovat s nejistotou, proto se snaží nejistým událostem předcházet a zabránit všemi možnými způsoby, jakými jsou striktní pravidla a předpisy. Tyto společnosti jsou považovány za poměrně konzervativní a nepřizpůsobivé vůči novým věcem a změnám. Pro společnosti s nízkými hodnotami indexu je typické, že přijímají snadněji nové výzvy a jakýkoliv konflikt pro ně nehraje příliš velký problém a stává se součástí běžných životů.

V této oblasti jsou znovu hodnoty Saúdské Arábie a České republiky obdobné. Pro první zmiňovanou je hodnota 80, pro druhou 74. Z toho vyplývá, že obě země jsou nejisté vůči budoucnosti, nerady se přizpůsobují novým změnám a snaží se možným problémům předcházet řadou striktních předpisů.

4.1.5 Dlouhodobá vs. krátkodobá orientace (Long term orientation, LTO)

Pátá dimenze byla k původním čtyřem přidána postupem času v roce 1991, přičemž se týkala 23 zemí, mezi které nebyla Saúdská Arábie zařazena, tudíž nejsem schopna zjistit, jakých hodnot index nabývá.

Obecně se tato dimenze pojí s časem a s jeho naložením. Krátkodobě orientované společnosti se soustředí na přítomnost a využívají zkušenosti z minulosti. Naopak dlouhodobě orientované kultury přemýšlí více do budoucnosti, hlavním aspektem je pragmatismus, vytrvalost a uctívání tradic.

Na základě již určitých znalostí o kultuře Saúdské Arábie se domnívám, že je tato společnost více dlouhodobě orientovanou kulturou, která dbá na dobré vztahy se svými obchodními partnery.

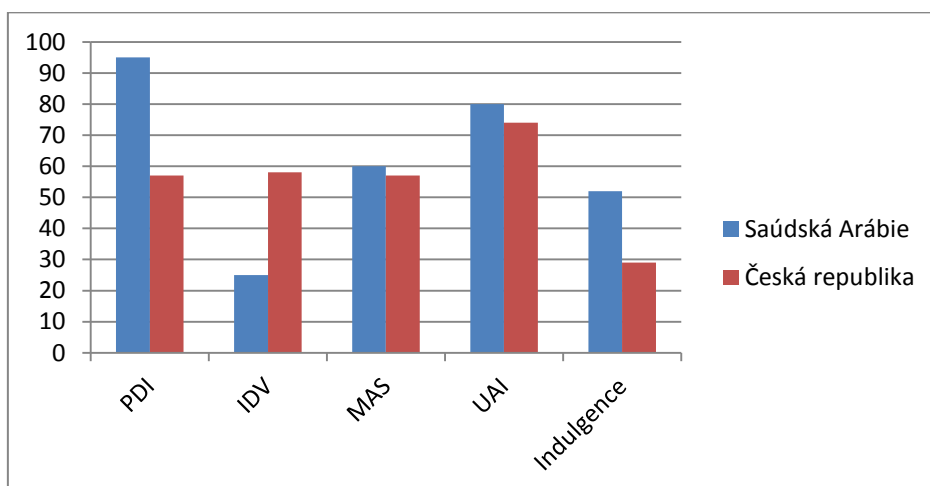
4.1.6 Požitkářství vs. zdrženlivost

Tato poslední dimenze, která byla spolu s dimenzí předešlou přidána dodatečně, nám říká, do jaké míry jsou lidé schopni kontrolovat své požitky a vášně. Pokud se hodnoty indexu vyskytují ve vyšších číslech, znamená to, že si společnost dopřává potěšení a mnoho zábavy. Společnosti, jejichž indexy se objevují s nižšími hodnotami, potlačují výše zmíněné radosti a řídí se sociálními normami.

Index pro Saúdskou Arábii je 52, což nám napovídá, že země je sice více požitkářskou zemí, nicméně se hodnota pohybuje na hranici, takže zde nepřevládá pouze aspekt požitkářský, ale v zemi se mísí aspekty oba.

Následující graf přehledně znázorňuje hodnotu indexů saúdskoarabských dimenzí. Pro porovnání jsem do grafu přidala i Českou republiku.

Graf č. 17: Porovnání orientace ČR a SA dle Geerta Hofstedeho

Pramen: The Hofstede centre, Saudi Arabia in comparison with Czech Republic, <http://geert-hofstede.com/saudi-arabia.html>

Ještě bych chtěla dodat, že hodnoty indexů jednotlivých zemí jsou relativní, společnosti jsou srovnávány se společnostmi jinými. Navzdory tomu se tato relativní vyjádření projevují stabilně již několik desetiletí.⁵⁷

4.2 Kulturní specifika Saúdské Arábie

Tato část slouží k pochopení kultury Saúdské Arábie, jejich zvyklostem a tradicím, které jsou specifické pro celou arabskou kulturu. Budu tedy vycházet z poznatků arabské kultury se zaměřením na Saúdskou Arábii. Text bude v některých částech, především v části týkající se vlivu kulturních odlišností na obchodní spolupráci, doplněn o zajímavé postřehy již v předchozí kapitole zmíněné společnosti Gared s.r.o.

Arabská kultura je velice zajímavá, ale na hlubší popis všech specifických rysů jedna podkapitola práce nestačí, proto se pokusím popsat danou kulturu na základě nejdůležitějších a nejvýraznějších rysů. Rozhodla jsem se věnovat pozornost islámskému náboženství, tradicím a zvykům arabské kultury, velmi diskutovanému tématu ohledně postavení žen v arabské společnosti a vlivu kulturních odlišností na obchodní jednání.

⁵⁷ Zpracováno dle:

The Hofstede centre. [online]. [cit. 2014-03-29]. Dostupné z: <http://geert-hofstede.com/saudi-arabia.html>
Dimensions of National Cultures. [online]. [cit. 2014-03-29]. Dostupné z: <http://www.geerthofstede.com/dimensions-of-national-cultures>.

4.2.1 Náboženství

Když se řekne arabská kultura, každý z nás si ji zcela jistě ihned spojí s islámským náboženstvím. A není se čemu divit, obecně Arabové jsou na svoje vyznání pyšní a není to pouze jejich víra, ale součást života každého z nich. Děti jsou již od brzkých let vychovávány a vedeny k hodnotám a tradicím, které jsou součástí tohoto náboženství. Proto se v arabských zemích můžeme setkat se znaky islámského náboženství, které se prolínají ve všech sférách arabských každodenních životů.

Islám je monoteistickým muslimským náboženstvím, které je založené na kázání proroka Mohameda. V dnešní době je toto náboženství po křesťanství druhým nejrozšířenějším náboženstvím, které vyznává 1,1 miliardy věřících. Důležitou roli hraje pro muslimy *korán*, neboli svatá kniha islámu, která obsahuje textové jednotky nazvané sůry. Témata koránu se týkají 3 hlavních témat: Bůh se projevuje jasnými znameními, vyznačuje lidem cestu a odměňuje je podle činů. Dalšími zdroji islámu jsou *hadith* a *sunna*.⁵⁸

V rámci islámského náboženství se rozlišují dvě základní větve. Jedná se o „sunnity a šíity“, kteří se liší svým přístupem k uznání jiných nástupců po Mohamedově smrti. V Saúdské Arábii žije 85 – 90 % sunnitů a 10 – 15 % šíitů. Kromě muslimů, kteří mají v zemi jasnou převahu, se zde můžeme setkat ještě s křesťany, jejichž počet je odhadován na 1 milion, nicméně tento počet není oficiálně registrován, jelikož v zemi není povoleno praktikování jiného náboženství než muslimského.⁵⁹

Pro Araby znamená jejich víra životní poslání, kterému jsou schopni obětovat mnoho. Islám znamená morální systém, který se skládá z práv a příkázání, které se musí dodržovat za všech okolností. Jedním z těchto příkázání jsou každodenní modlitby, které jsou prováděny 5 krát denně. Během měsíce ramadánu se muslimové vyhýbají jídlu a pití, což má rozvíjet lásku, nesobectví a sociální citění. Důležitá je pro Araby také pouť do Mekky, tzv. *hadži*. Posledním z 5 pilířů je poskytování almužny. Jedná se o část majetku, kterou má povinnost odvést každý dospělý muslim jako odpuštění za touhu vlastnit. Tato almužna se odevzdává v mešitě, rozdává se chudým nebo ji někteří muslimové odvádějí ihned ze svého příjmu pro různé charitativní organizace.⁶⁰

⁵⁸ Světová náboženství: Islám. [online]. [cit. 2014-03-30]. Dostupné z: <http://www.svetova-nabozenstvi.cz/islam/>.

⁵⁹ CIA, The World Factbook: Saudi Arabia - Religions. [online]. [cit. 2014-04-20]. Dostupné z: <https://www.cia.gov/library/publications/the-world-factbook/geos/sa.html>.

⁶⁰ KHIDAYER, Emíre. *Arabský svět - jiná planeta?*. Vyd. 1. Praha: Mladá fronta, 2011, str. 45.

Celkové náboženské cítění Arabů bych podtrhla a potvrdila informací, která se týká návštěvy českých zástupců ze společnosti Gared s.r.o. v mešitě. Kromě jiného je tato budova pro Araby nesmírně důležitá, proto se vyžadují striktní pravidla při její návštěvě. Český národ je znám jako silně ateisticky založený, proto se mnohdy arabská víra a její zvyky nesetkají s úplným porozuměním. Při návštěvě mešity se českým zástupcům přihodila nepříjemná událost. Když vycházeli z mešity, za dveřmi si začali nazouvat boty. Neuvědomili si totiž, že pořád stojí na území mešity, tedy na posvátném území. Celá tato událost se přirozeně neobešla bez rozhořčení na straně arabských partnerů.

4.2.2 Způsob života

Tak, jak Arabové žijí, je ovlivněno právě muslimských náboženstvím, které vytváří rámec chování a tvoří pravidla, která jsou uplatňována muslimy v dennodenním životě. Z toho vychází i jejich tradice a zvyky, kterými se budu zabývat v této podkapitole, která vznikla převážně na základě knihy *Arabský svět-jiná planeta? Emíre Khidayer* a je doplněna o zajímavé informace poskytnuté společností Gared s.r.o..

Základní buňkou arabské společnosti je rodina. Arabům mimořádně záleží na vlastní rodině a na jejich členech. Proto se zde můžeme setkávat s opravdu rozvětvenými rodinami. Charakteristická pro arabské rodiny je jasně daná hierarchie, kdy hlavou rodiny je vždy otec. Ten vzbuzuje u všech členů obrovský respekt a autoritu. Na druhou stranu se Arabové neradi baví a zmiňují o vlastní rodině, a pokud se o ní nezačnou bavit sami, není dobré se o blízkých příslušnících bavit. Ostatní témata, která jsou pro Araby tzv. tabu, jsou témata týkající se pověrčivosti, náboženství a žen. Naopak se rádi baví o politice a obchodu.

Nejdůležitější a nejváženější hodnotou pro arabskou společnost je čest, respekt a úcta. Nejedná se pouze o hodnoty vyznávané vůči vlastní rodině, ale i vůči obchodním partnerům, přátelům nebo cizím lidem. Arabové se snaží pomoci každému, kdo to vyžaduje, vyjadřují vůči ostatním lidem obrovskou míru solidarity a především vůči starším lidem. Arabové obecně navazují velmi rychle a rádi nové vztahy, a to především s potencionálními obchodními partnery. Projevují velice vřelý vztah nejenom k obchodním partnerům, ale všeobecně k přátelům, které mnohdy považují téměř za členy vlastní rodiny.

S výše zmíněnými hodnotami zcela jistě souvisí i arabská pohostinnost. Ta představuje pro Araby jednu z nejvýše vážených ctností. Dodnes je zde zakořeněn smysl pro pohostinnost nejenom vůči cizincům. Fakt, který ovlivnil současné vnímání pohostinnosti, má kořeny již

v dávné minulosti, kdy byla téměř povinnost poskytnout přístřeší, vodu nebo jídlo potulným poutníkům, kteří se snažili překonat drsné podmínky pouště.⁶¹

Pohoštění bývá velmi bohaté a trvá i několik hodin. Arabové podávají několik chodů, většinou se jedná o místní speciality. O úrovni pohostinnosti se měli možnost přesvědčit i zástupci společnosti Gared s.r.o., kteří se jedné takové hostiny zúčastnili a byli velmi překvapeni, s jakým nadšením se o ně arabští hostitelé postarali. Naproti tomu byli lehce zaskočeni, jelikož se pokrmy podávaly na zemi a ke konzumaci se nepoužívaly příbory, ale pouze vlastní ruce.

Je však důležité, aby se hosté kontrolovali a dávali pozor na to, o čem se zmiňují. Témata, která jsou pro Araby tabu, jsem již zmínila. Kromě nich se nehodí říkat „ne“ nebo „nevím“. Mohlo by tak dojít k nedorozumění, které by Arab pochopil jako nezájem o jejich služby nebo dary. „Ne a nevím“ je nezdvořilé.

Důležitým a výrazným rysem každé osoby a kultury je její verbální projev. Všichni se lišíme tím, jak gestikulujeme, vyjadřujeme se, projevujeme city, nebo jak se tváříme v určitých situacích. Obecně se hovoří o arabské kultuře jako o velmi emotivní. Projevují se výraznou gestikulací a nebojí se vyjádřit naplno své emoce. Očividným znakem je také malá interpersonální vzdálenost. Setkáváme se zde s projevy jedné osoby vůči druhé, jako jsou například polibky nebo objetí, ale pouze muže s mužem, nikdy se ženou. Jednání nebo rozhovor s arabským protějškem je velmi temperamentní a mnohdy může připomínat hádku.

Poslední, co zmíním v této podkapitole, je chápání času v arabské společnosti. Není překvapující, že arabská společnost vnímá čas a jeho hodnotu jinak, než jak ji vnímáme my. Čas v arabském světě plyne pomalu, mnohem pomaleji než u nás. Proto je potřeba počítat s tím, že nám bude všechno v arabském světě trvat mnohem déle.

⁶¹ GULLOVÁ, Soňa. *Mezinárodní obchodní a diplomatický protokol*. 2., přeprac. a dopl. vyd. Praha: Grada, 2011, str. 182-183.

4.2.3 Postavení žen v arabské společnosti

O postavení žen v saúdskoarabské společnosti bylo již mnoho napsáno, vydáno a v současné době je tato oblast velmi ožehavým a diskutovaným tématem po celém světě. Je velmi složité představit si život, jaký žijí ženy v arabských kulturách. Jsou omezeny mnoha zákony, nařízeními, které se velmi často nesetkávají s pochopením. Nicméně je třeba říci, že se situace sice pomalu, ale začíná měnit ve prospěch žen. Připomeňme si například promyšlenou výstavbu průmyslových zón, kde by se ženy mohly seberealizovat, volební právo, které ženy využijí pro podporu svých kandidátů v roce 2015 nebo samotná kandidatura žen do místních voleb.

V Saúdské Arábii existuje náboženská policie zvaná *mutawa*, která dohlíží na dodržování pravidel, které byly vymezeny ženám. Ženy nesmějí řídit vozidla, nemohou se účastnit společenských akcí s muži nebo nemohou získat vysoké postavení ve firmě nebo politice. Ovšem v tomto ohledu došlo za poslední roky poměrně k pokroku a to především u žen s vyšším vzděláním a z majetnějších rodin, které se stávají ředitelkami vlastních soukromých firem. Co se týká oblečení žen v Saúdské Arábii, zde se musí nosit oděv zvaný *abbája*. Jedná se o tenký černý plášť, který zahaluje ženu od krku až po kotníky, současně je požadováno, aby žena měla zakryté vlasy černým šátkem. Pravidlo ohledně odívání se netýká pouze místních žen, ale zřetel by na něj měly brát také cizinky.⁶²

4.2.4 Vliv kulturních odlišností na obchodní jednání

Pokud se rozhodnou firmy nebo společnosti navázat obchodní kontakt se společností arabskou, je třeba se seznámit s jejich kulturou, která, jak jsem již popsala v předchozích podkapitolách, má velmi výrazné rysy. Tyto rysy pak ovlivňují průběh obchodního jednání mezi oběma zeměmi. Nejdůležitější charakteristiky průběhu obchodního jednání mezi evropskými zástupci a arabskými popíši na základě obecných rysů, které budou doplněny o konkrétní postřehy zástupců společnosti Gared s.r.o..

Považuji za důležité znovu si připomenout základní údaje o obchodní spolupráci společnosti Gared s.r.o. se Saúdskou Arábií. Vzájemná spolupráce vznikla na základě návštěvy českých zástupců na výstavě v Abu-Dabi. Od roku 2002 se firma snaží zásobovat

⁶² MZV ČR: Obchodní jednání a národní zvyklosti v Saúdskoarabském království: Společenské zvyky, vztahy mezi lidmi. [online]. [cit. 2014-04-04]. Dostupné z: http://www.mzv.cz/riyadh/cz/obchod_a_ekonomika/obchodni_jednani_a_narodni_zvyklosti/index.html.

saúdskoarabské trhy svými balistickými a protiúderovými prostředky. Co se týká frekvence dodávaných zásilek, jedná se spíše o nepravdělný obchod, který je založen na základě nabídky ze strany českého dodavatele. Mezi jednotlivými objednávkami mohou být pauzy i několik let.

Tak, jako jiní evropští obchodní partneři, kteří nemají s arabskou kulturou žádné zkušenosti, tak i výše jmenovaná společnost si musela zvyknout na kulturní odlišnosti, které se ne vždy slučovaly s jejich představami o společném obchodě. Z jejich úst vyplynulo, že obchodníci v Saúdské Arábii jsou velmi laxní v přístupu k objednávkám, což jenom potvrzuje fakt o jejich chápání času. Po uzavření vzájemného obchodu se dlouho nic neděje, někdy se čekací doba pohybuje i okolo jednoho roku. Teprve v době, kdy se obchod chýlí ke svému konci, začínají saúdsko-arabští obchodníci pojednávat o obchodních podmínkách a teprve v této době si začínají klást nároky a za každou cenu se snaží změnit výši stanovené ceny, což má za následek chaos především na straně druhé, v tomto případě na straně společnosti Gared s.r.o.. V arabském světě platí: pokud nehoří, nic se neděje.

Pokud bych se zaměřila na obecné rysy obchodního jednání se saúdskoarabským obchodním partnerem, je nutné počítat s jejich časovou nedochvilností. Velmi často dochází k tomu, že se saúdskoarabský partner dostaví na jednání později nebo se nedostaví vůbec, jelikož požádal o odložení, kdy se mnohdy jedná i o několik hodin. Sami arabové tolerují jistou nedochvilnost u zahraničního partnera, což je někdy považováno i za menší nezdvořilost, než kdyby se dostavil na jednání dříve. Rovněž není vhodné prodlužovat jednání nad rámec úředních hodin, které obvykle končí v 14 hod. Velmi důležité je také nedomlouvat si jednání v době modliteb, měsíci ramadánu nebo poutě do Mekky.⁶³

Pokud dojde k obchodnímu jednání, nejčastěji se v průběhu podává šálek sladkého čaje, který je servírován v malých kalíšcích. Je vhodné přijmout dva kalíšky čaje, jeden naznačuje odměřenost a tři naopak nenasytnost. Na stole nebude chybět ani studená voda, oblíbené jsou též ovocné šťávy. Mezi oblíbené pokrmy patří ovoce, různé směsi ořechů nebo sladké cukroví.⁶⁴

Co se týká odívání, je třeba se důrazně informovat, jak je saúdskoarabský partner tolerantní v ohledu oděvu u ženy. Kromě typických dlouhých šatů je povolen kostým, který

⁶³ MZV ČR: Obchodní jednání a národní zvyklosti v Saúdskoarabském království: Obchodní jednání. [online]. [cit. 2014-04-06]. Dostupné z:

http://www.mzv.cz/riyadh/cz/obchod_a_ekonomika/obchodni_jednani_a_narodni_zvyklosti/index.html.

⁶⁴ GULLOVÁ, Soňa. *Mezinárodní obchodní a diplomatický protokol*. 2., přeprac. a dopl. vyd. Praha: Grada, 2011, str.183.

musí mít rukáv a délku sukně minimálně po kolena. Obecně je vyžadováno velmi konzervativní oblečení. Muži si mohou obléci tmavý či světlý oblek doplněný o kravatu.⁶⁵

⁶⁵ MZV ČR: Obchodní jednání a národní zvyklosti v Saúdskoarabském království: Odívání. [online]. [cit. 2014-04-06]. Dostupné z: http://www.mzv.cz/riyadh/cz/obchod_a_ekonomika/obchodni_jednani_a_narodni_zvyklosti/index.html.

Závěr

Ve své bakalářské práci jsem se zabývala obchodní spoluprací České republiky a Saúdské Arábie s přihlédnutím ke kulturním odlišnostem. Hlavní cílem této práce bylo zanalyzovat vzájemnou obchodní spolupráci mezi Českou republikou a Saúdskou Arábií. Pro splnění účelu práce jsem celou práci koncipovala tak, aby dokázala vypovědět o zemi z hlediska ekonomického a kulturního.

První část jsem věnovala popisu geografických a demografických údajů, přičemž cílem této kapitoly bylo pochopit, v jakých podmínkách se společnost vyvíjela do dnešní podoby. Ze zemědělsky nevyvinuté země se dokázala Saúdská Arábie transformovat mezi nejbohatší země světa. Je samozřejmé, že na vývoj Saúdské Arábie měly velkou zásluhu přírodní podmínky, kterým se země musela přizpůsobit a i v současnosti ovlivňují ekonomický chod země nebo danou kulturu. Rysy, které je důležité si zapamatovat, se týkají tamější populace. Saúdská Arábie patří v současnosti se svojí rozlohou mezi 13 největších zemí světa. I vzhledem k přírodním podmínkám, kterými země oplývá, je hustota zalidnění v zemi poměrně nízká, dosahuje průměrně hodnot 13,5 obyvatel /km². Pro porovnání, hustota zalidnění České republiky je 133 obyvatel/km².

Navzdory poměrně nízkým hodnotám hustoty zalidnění vztažených k rozloze země, patří v současnosti Saúdská Arábie mezi země, které se vyznačují nejrychleji rozvíjející se společnostmi na světě. Od roku 1990 do roku 2012 se počet obyvatel téměř zdvojnásobil, přičemž konstantní nárůst je odhadován i do budoucna.

Saúdská Arábie v současnosti patří mezi nejbohatší země světa, přičemž rozhodující podíl na tomto faktu má ropa, která je v dnešní době nejvíce obchodovatelnou komoditou. Příjmy z ropného průmyslu tvoří 80 % příjmů státního rozpočtu a podílí se 90 % na exportu Saúdskoarabského království. Skrze uskupení OPEC, kterého je země součástí, vyprodukuje Saúdská Arábie největší množství ropy. To z ní dělá rozhodujícího hráče v oblasti ropného bohatství. Je ale velmi důležité si uvědomit, že ropa je neobnovitelný zdroj energie. Saúdská Arábie si je vědoma tohoto faktu a také skutečnosti, že je plně závislá na těžbě a následném exportu této suroviny a snaží se nalézt alternativní zdroje energie, pomocí nichž by mohlo dojít k větší diverzifikaci ekonomiky.

Další fakt, který vyvolává v zemi značné obavy, je problém s nezaměstnaností. Vláda se snaží tento problém řešit, podporuje tvorbu nových pracovních míst nebo se podílí na vytváření sociálních programů bojující s místní nezaměstnaností. Navzdory tomuto faktu

nedokáže čelit rychlému populačnímu růstu. V Saúdské Arábii tak v současnosti žije 22 % obyvatel pod hranicí chudoby, což je v jedné z nejbohatších ekonomik poměrně zarážející. Královská rodina a její příslušníci žijí v přepychu, zatímco je zde spousta lidí, kteří bojují o přežití na okraji společnosti.

Co se týká Saúdské Arábie a jejího vztahu se zahraničními partnery, největší význam pro zemi představují Spojené státy americké, země Evropské Unie a Japonsko. Česká republika nespadá do prioritních zemí, kam by Saúdská Arábie uskutečnila významný podíl svého zahraničního obchodu. Z toho vyplývá i informace o obchodní bilanci, která již dlouhodobě vykazuje pasivní saldo, což znamená, že Saúdská Arábie přijme větší množství zboží z České republiky, než k nám doveze. Jelikož je tento trend typický již od začátku navázání vzájemných vztahů mezi zeměmi, předpokládám, že tomu bude i v budoucnu.

Česká republika se soustřeďuje především na trhy Evropské unie, kam se snaží soustředit většinový podíl svých zahraničně – obchodních aktivit. Kromě evropských trhů, se kterými se bude i nadále snažit udržovat a zlepšovat své vztahy, definovala Česká republika prioritní a zájmové trhy, na které se bude snažit pronikat, a ve kterých vidí možný budoucí potenciál. Vzhledem k tomu, že Saúdská Arábie do této strategie zařazena nebyla, usuzuji, že Česká republika v ní nevidí již možný potenciál, což ale neznamená, že se Saúdskou Arábií přestane obchodovat. I tak objem českého exportu do Saúdské Arábie roste, přičemž usuzuji, že tomu tak bude i nadále.

Obchodní spolupráce mezi Českou republikou a Saúdskou Arábií je ovlivněna řadou kulturních odlišností, což se netýká pouze těchto dvou zemí. Jelikož žijeme v době globalizace, mnohem více se střetáváme s jinými kulturami a máme tak možnost poznat, jak lidé žijí v jiných částech planety. Tento fakt se týká i obchodní spolupráce mezi zeměmi, které se od sebe mnohdy výrazně liší. Je velmi důležité před zahájením takové spolupráce seznámit se s kulturou, zvyky a tradicemi zahraničního partnera, abychom předešli budoucímu nedorozumění.

Právě Saúdská Arábie je zemí, která vyniká svými specifickými tradicemi a zvyky. Téměř celá tamější společnost je ovlivněna náboženstvím, které je pro obyvatele Saúdské Arábie nesmírně důležité. Islám není pouze náboženství, ale pro obyvatele Saúdské Arábie znamená smysl života, kterému jsou schopni obětovat velmi mnoho. Vzhledem k tomu, že je Česká republika silně ateistickou zemí, nesetkává se zde muslimské náboženství mnohdy s velkým pochopením.

A do jaké míry jsou obchodní partneři schopni akceptovat kulturní odlišnosti? Tuto otázku by si před začátkem obchodní spolupráce se zahraničním partnerem měly položit

všechny firmy, jelikož na základě těchto spoluprací vznikají významné obchodní kontrakty a bylo by nevhodné, aby potenciální spolupráce ztroskotala na nepochopení jiné kultury.

Každá země je originální a specifická svojí kulturou. Je velmi důležité brát na zřetel, že to, co my považujeme za normální, pro jinou společnost může být nepředstavitelné a naopak. Pro vzájemné pochopení odlišností mezi jednotlivými kulturami je nejvíce důležitá tolerance, kterou by měly mít na paměti všechny subjekty, které chtějí vstoupit do obchodních vztahů s neznámými partnery.

Seznam literatury a zdrojů

Knižní zdroje

- BERÁNEK, Ondřej. *Saudská Arábie – mezi tradicemi a moderností*, Praha: VOLVOX GLOBATOR, 2007. ISBN 978-80-7207-647-5
- BOUČEK, Jaroslav. *Stručná historie států, Saudská Arábie*, Praha: LIBRI, 2005. ISBN 80-7277-218-X
- GULLOVÁ, Soňa. *Mezinárodní obchodní a diplomatický protokol*, Nakladatelství GRADA, 2011. ISBN 978-80-247-3777-5
- KHIDAYER, Emire. *Arabský svět – jiná planeta?* Praha: Mladá fronta, 2011. ISBN 978-80-204-2495-2
- *Státy světa*, Aktualizované vydání k roku 2001 – z polštiny přeložila Alexandra Sedunková, vydalo nakladatelství FRAGMENT, Praha 2001. ISBN 80-7200-436-0
- ŠTĚRBOVÁ, Ludmila. *Mezinárodní obchod ve světové krizi 21. století*. 1. vyd. Praha: Grada, 364 s. Expert (Grada). ISBN 978-80-247-4694-4
- ZAMYKALOVÁ, Miroslava. *Mezinárodní obchodní jednání*, Praha: Professional Publishing, 2003. ISBN 80-86419-28-2

Internetové zdroje

Britské listy

- Islámské právo šaría. [online]. [cit. 2013-11-29].
<http://www.blisty.cz/art/38111.html>

BusinessInfo- oficiální portál pro podnikání a export

- Saudská Arábie: Zahraničně - politická orientace. [online]. [cit. 2013-11-30].
<http://www.businessinfo.cz/cs/clanky/saudska-arabie-zahranicne-politicka-orientace-18973.html>
- Saudská Arábie: Ekonomická charakteristika země.[online]. [cit. 2014-04-13].
<http://www.businessinfo.cz/cs/clanky/saudska-arabie-ekonomicka-charakteristika-zeme-18974.html>
- Saúdská Arábie: Zahraniční obchod země. [online]. [cit. 2014-04-13].
<http://www.businessinfo.cz/cs/clanky/saudska-arabie-zahranicni-obchod-zeme-18976.html>

CIA- Central intelligence agency

- Saudi Arabia: Geography. [online]. [cit. 2013-11-18].
<https://www.cia.gov/library/publications/the-world-factbook/geos/sa.html>
- Saudi Arabia: economy. [online]. [cit. 2014-02-20].
<https://www.cia.gov/library/publications/the-world-factbook/geos/sa.html>

CzechTrade: Partner pro váš export

- Exportní strategie ČR pro léta 2006-2010. [online]. [cit. 2014-03-15].
<http://www.czechtrade.cz/o-czechtrade/reference/czechtrade-media/exportni-strategie-cr-pro-leta-2006-2010-jasne-cile-nove-kompetence/>

Český statistický úřad

- Databáze zahraničního obchodu [online]. [cit. 2014-04-13].
<http://apl.czso.cz/pll/stazo/STAZO.STAZO>

Český rozhlas

- Tatra Kopřivnice hledá nové trhy. Chystá kontrakt v Saúdské Arábii. [online]. [cit. 2014-03-20].
http://www.rozhlas.cz/zpravy/domaciekonomika/_zprava/tatra-koprivnice-hleda-nove-trhy-chysta-kontrakt-v-saudske-arabii--1128015

Česká pozice: Informace pro svobodné lidi

- Pedersen&Partners ví, jak v Saúdské Arábii uspějí manažeři. [online]. [cit. 2014-03-21].
<http://www.ceskapozice.cz/byznys/podnikani-trhy/pedersen-partners-vi-jak-v-saudske-arabii-uspeji-manazeri>

Česká televize

- Tresty podle práva šaría. [online]. [cit. 2013-11-29].
<http://www.ceskatelevize.cz/ct24/svet/52457-tresty-podle-prava-saria-ukamenovani-bicovani-nebo-useknuti-ruky/>
- Saudská Arábie zavedla volební právo žen. [online]. [cit. 2013-11-29].
<http://www.ceskatelevize.cz/ct24/svet/137460-saudska-arabie-zavedla-volebni-pravo-zen/>
- Novými vozy Tatra nyní budou jezdit i na Blízkém východě. [online]. [cit. 2014-03-20].
<http://www.ceskatelevize.cz/ct24/ekonomika/236431-novymi-vozy-tatra-nyni-budou-jezdit-i-na-blizkem-vychode/>

Dálky: Cestování nejen prstem po mapě

- Království Saudské Arábie. [online]. [cit. 2013-11-18].
<http://dalky.cz/pruvodce/z-saudska-arabie.html>

GlobalEDGE: Your source for global business knowledge

- Saudi Arabia: Economy [online]. [cit. 2014-02-19].
<http://globaledge.msu.edu/countries/saudi-arabia/economy>

Geert Hofstede

- Dimensions of National Cultures. [online]. [cit. 2014-03-29].
<http://www.geerthofstede.com/dimensions-of-national-cultures>

Ihned.cz: Zpravodajský server Hospodářských novin

- Zázrak v poušti: Saúdská Arábie rozdělila zakázky na luxusní metro za 22 miliard dolarů. [online]. [cit. 2014-02-21].
<http://byznys.ihned.cz/c1-60375300-zazrak-v-pousti-saudska-arabie-rozdelila-zakazky-na-luxusni-metro-za-22-miliard-dolaru>

Lázně Darkov

- Lázně Darkov excelují v Saúdské Arábii. [online]. [cit. 2014-03-21].
<http://www.darkov.cz/o-nas/pise-se-o-nas-ze/aktualne/lazne-darkov-exceluji-v-saudske-arabii.aspx>

Linet

- Úspěšná česká mise Saúdské Arábii. [online]. [cit. 2014-03-21].
<http://www.linet.cz/zdravotnicka-technika/o-spolecnosti/casopis-komfort/Komfort-2-2006/27727/Uspesna-ceska-mise-v-Saudske-Arabii>

Ministerstvo průmyslu a obchodu ČR

- Exportní strategie ČR 2012-2020. [online]. [cit. 2014-03-15].
<http://www.mpo.cz/dokument103015.html>

Ministerstvo zahraničních věcí ČR

- Saúdská Arábie: Základní informace o teritoriu. [online]. [cit. 2014-04-09].
http://www.mzv.cz/jnp/cz/encyklopedie_statu/blizky_vychod/saudska_arabie/index.html
- Vnitropolitická charakteristika Saudské Arábie. [online]. [cit. 2013-11-29].
http://www.mzv.cz/jnp/cz/encyklopedie_statu/blizky_vychod/saudska_arabie/politika/vnitropoliticka_charakteristika.html
- Saúdská Arábie: Ekonomická charakteristika země. [online]. [cit. 2014-04-13].
http://www.mzv.cz/jnp/cz/encyklopedie_statu/blizky_vychod/saudska_arabie/ekonomika/ekonomicka_charakteristika_zeme.html
- Saúdská Arábie: Obchodní a ekonomická spolupráce s ČR [online]. [cit. 2014-03-20].
http://www.mzv.cz/jnp/cz/encyklopedie_statu/blizky_vychod/saudska_arabie/ekonomika/obchodni_a_ekonomicka_spoluprace_s_cr.html
- Velvyslanectví České republiky v Rijádu: Vztahy ČR a SAK. [online]. [cit. 2014-03-15].
http://www.mzv.cz/riyadh/cz/vzajemne_vztahy_se_zememi_oblasti/vztahy_se_saudskou_arabii/index.html
- Obchodní jednání a národní zvyklosti v Saúdskoarabském království: Společenské zvyky, vztahy mezi lidmi. [online]. [cit. 2014-04-04].
http://www.mzv.cz/riyadh/cz/obchod_a_ekonomika/obchodni_jednani_a_narodni_zvyklosti/index.html

- Obchodní jednání a národní zvyklosti v Saúdskoarabském království: Obchodní jednání. [online]. [cit. 2014-04-06].
http://www.mzv.cz/riyadh/cz/obchod_a_ekonomika/obchodni_jednani_a_narodni_zvyklosti/index.html

MOFA: Ministry of foreign affairs

- Saudi Arabia: History of the Kingdom.[online]. [cit. 2014-04-06].
<http://www.mofa.gov.sa/sites/mofaen/aboutKingDom/Pages/CountryDevelopment36143.aspx>

NOVINKY. CZ

- Rusko, Čína, Saudská Arábie a Kuba jsou členy Rady OSN pro lidská práva. [online]. [cit. 2013-11-30].
<http://www.novinky.cz/zahranicni/evropa/319036-rusko-cina-kuba-a-saudska-arabie-jsou-cleny-rady-osn-pro-lidska-prava.html>
- Liga Arabských států. [online]. [cit. 2013-11-30].
<http://tema.novinky.cz/liga-arabskych-statů>

OPEC: Organization of the Petroleum Exporting Countries

- OPEC: Our mission. [online]. [cit. 2013-11-30].
http://www.opec.org/opec_web/en/about_us/23.htm
- OPEC: Member countries. [online]. [cit. 2013-12-01].
http://www.opec.org/opec_web/en/about_us/25.htm

Royal Embassy of Saudi Arabia

- The history of Saudi Arabia. [online]. [cit. 2013-11-24].
<http://www.saudiembassy.net/about/country-information/history.aspx>
- About Saudi Arabia: Agriculture&Water. [online]. [cit. 2014-02-20].
http://www.saudiembassy.net/about/country-information/agriculture_water/

SAMIRAD: Saudi Arabian market information ressource

- Gulf Co-operation Council. [online]. [cit. 2013-11-30].
<http://www.saudinf.com/main/k11.htm>

Světová náboženství: informační web o náboženství ve světě

- Islám. [online]. [cit. 2014-03-30].
<http://www.svetova-nabozenstvi.cz/islam/>

The Hofstede centre

- Country comparison: Saudi Arabia. [online]. [cit. 2014-03-29].
<http://geert-hofstede.com/saudi-arabia.html>
- Saudi Arabia in comparison with Czech Republic [online]. [cit. 2014-04-13].
<http://geert-hofstede.com/saudi-arabia.html>

UNCTAD: United Conference on Trade and Development

- UNCTAD: Exports and imports of goods and services, annual, 1980-2012. [online]. [cit. 2014-04-22].
<http://unctadstat.unctad.org/TableView/tableView.aspx>

Válka: oficiální partner vydavatelství military literatury Naše vojsko

- Islám v politice arabských zemí: Saudská Arábie. [online]. [cit. 2013-11-29].
http://www.valka.cz/clanek_13598.html#p13598_84

World population review

- Saudi Arabia population 2013. [online]. [cit. 2013-11-26].
<http://worldpopulationreview.com/saudi-arabia-population-2013/>

Ročenky a statistické publikace

SAMA: Saudi Arabia Monetary agency

- 48th Annual report[online]. [cit. 2014-04-13].
http://www.sama.gov.sa/sites/samaen/ReportsStatistics/ReportsStatisticsLib/5600_R_Annual_En_48_2013_02_19.pdf
- 49th Annual report [online]. [cit. 2014-04-13].
http://www.sama.gov.sa/sites/samaen/ReportsStatistics/ReportsStatisticsLib/5600_R_Annual_En_49_Apx.pdf

WTO: World trade organization

- International Trade Statistics 2013. [online]. [cit. 2014-02-21].
http://www.wto.org/english/res_e/statis_e/its2013_e/its2013_e.pdf
- Trade profiles 2011. [online]. [cit. 2013-11-26].
http://www.wto.org/english/res_e/booksp_e/anrep_e/trade_profiles11_e.pdf
- Trade profiles 2013: [online]. [cit. 2014-04-13].
http://www.wto.org/english/res_e/booksp_e/trade_profiles13_e.pdf
- International Trade Statistics 2013. [online]. [cit. 2014-02-21].
http://www.wto.org/english/res_e/statis_e/its2013_e/its2013_e.pdf

Seznam grafů

Graf č. 1: Vývoj nominálního HDP v Saúdské Arábii	12
Graf č. 2: Vývoj inflace v Saúdské Arábii (v %)	13
Graf č. 3: Podíl jednotlivých odvětví na tvorbě HDP Saúdské Arábie	14
Graf č. 4: Podíl pracujících v sektorech Saúdské Arábie	15
Graf č. 5: Podíl nejdůležitějších zemí na vývozu SAK v roce 2012	19
Graf č. 6: Podíl nejdůležitějších zemí na dovozu SAK v roce 2012	19
Graf č. 7: Komoditní struktura dovozu Saúdské Arábie	21
Graf č. 8: Objem uskutečněného českého exportu do zemí Blízkého východu, v tis. USD ...	25
Graf č. 9: Vývoj českého exportu do Saúdské Arábie v tis. USD	27
Graf č. 10: Procentuální podíl vývozu do SA na celkovém vývozu ČR v období 2007-2013	27
Graf č. 11: Komoditní struktura exportu České republiky do Saúdské Arábie v tis. USD	28
Graf č. 12: Vývoj nejsilnějších skupin na českém vývozu do SA v období 2007-2013	29
Graf č. 13: Vývoj objemu saúdskoarabského exportu do ČR v období 2000-2013, v tis. USD	31
Graf č. 14: Komoditní struktura saúdskoarabského exportu do ČR v tis. USD	32
Graf č. 15: Podíl nejsilnějších skupina na vývozu SA do ČR v tis. USD	32
Graf č. 16: Srovnání vzájemných exportů České republiky a Saúdské Arábie v tis. USD	34
Graf č. 17: Porovnání orientace ČR a SA dle Geerta Hofstedeho	43

Seznam obrázků

Obrázek č. 1: Mapa SAK	4
-------------------------------------	---

Seznam tabulek

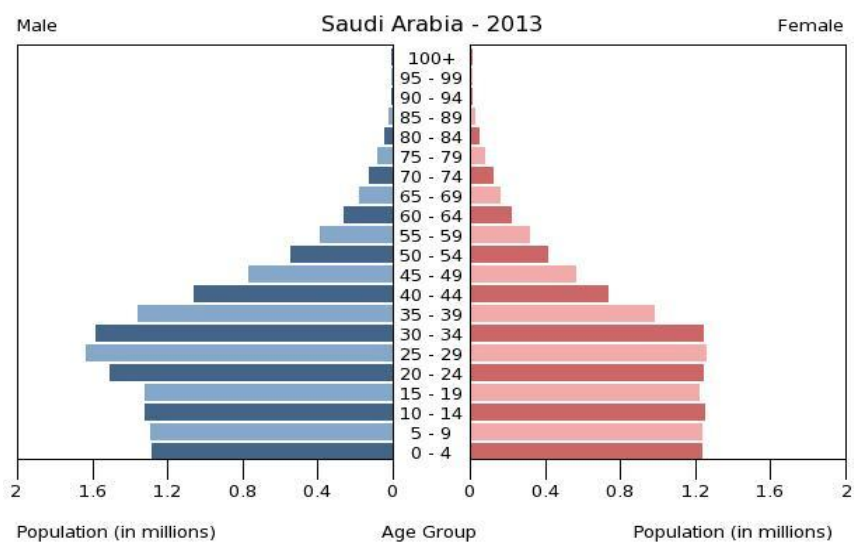
Tabulka č. 1: Vývoj zahraničního obchodu Saúdské Arábie v mld. USD.....	18
Tabulka č. 2: Objem českého exportu do SA v tis. USD.....	26
Tabulka č. 3: Objem saúdskoarabského exportu do České republiky	30
Tabulka č. 4: Bilance obchodní výměny mezi ČR a SA v tis. USD.....	33

Seznam příloh

Příloha č. 1: Složení věkové struktury obyvatel Saúdské Arábie v roce 2013.....	64
--	----

Přílohy

Příloha č. 1: Složení věkové struktury Saúdské Arábie v roce 2013

Pramen: CIA, The World Factbook, <https://www.cia.gov/library/publications/the-world-factbook/geos/sa.html>